

Møte onsdag den 9. januar kl. 10

President: Inge Lønning

Dagsorden (nr. 35):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 4)
2. Referat

Presidenten: Da dette er det første møtet i Stortinget i det nye året, vil presidenten benytte anledningen til å ønske representantene, Regjeringens medlemmer, Stortingets personale, presselosjens medlemmer og alle som har sitt virke knyttet til Stortinget, et godt nytt år.

Representantene Inge Lønning og Heidi Sørensen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende permisjonssøknader foreligger:

- Fra representantene Kjetil Bjørklund og Magne Aarøen om permisjon i dagene 9. og 10. januar – begge for å delta i kurs ved Forsvarets høyskole.
- Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Rolf Terje Klungland fra og med 9. januar og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
 - For Vest-Agder fylke: Mette Gundersen
 - For Oppland fylke: Tove Lehre
 - For Sogn og Fjordane fylke: Per Steinar Osmundnes
3. Mette Gundersen og Tove Lehre innvelges i Lagtinget for den tid de møter for representantene Rolf Terje Klungland og Kjetil Bjørklund.

Presidenten: Mette Gundersen, Tove Lehre og Per Steinar Osmundnes er til stede og vil ta sete.

Fra Statsministerens kontor foreligger følgende brev til Stortinget, datert 21. desember 2001:

«I statsråd for H.M. Kongen holdt på Oslo slott 21. desember 2001 kl. 1100 er bestemt:

- Opprettelse av et Kultur- og kirkedepartement, et Utdannings- og forskningsdepartement, et Helsedepartement og et Sosialdepartement.
- Nedleggelse av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kulturdepartementet og Sosial- og helsedepartementet.
- Styringen av de nye departementene overtas av: Statsråd Valgerd Svarstad Haugland, Kultur- og kirkedepartementet
 - Statsråd Dagfinn Høybråten, Helsedepartementet
 - Statsråd Kristin Clemet, Utdannings- og forskningsdepartementet
 - Statsråd Ingerd Schou, Sosialdepartementet.
- Utnevning av statssekretærer i de nye departementene: Statssekretær Berit Øksnes Gjerløw og Yngve Johan Slettholm, Kultur- og kirkedepartementet

Statssekretærene Bjørn Haugstad og Helge Ole Bergesen, Utdannings- og forskningsdepartementet
Statssekretær Kristin Ravnanger, Helsedepartementet

Statssekretær Osmund Kaldheim, Sosialdepartementet.

- Ansvaret for følgende eierinteresser i statlige selskaper overføres til Nærings- og handelsdepartementet: Eieransvaret for Selskapet for industrivekst SF (SIVA) overføres fra Kommunal- og regionaldepartementet til Nærings- og handelsdepartementet.

Eieransvaret for statens aksjer i SAS AB (2/14 av selskapet) overføres fra Samferdselsdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet.

Eieransvaret for Statkraft SF overføres fra Olje- og energidepartementet til Nærings- og handelsdepartementet.

Eieransvaret for Statens Bankinvesteringsfond overføres fra Finansdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet.

Eieransvaret for Grødegaard AS overføres fra Forsvarsdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet.

- Forvaltningsansvaret for lov av 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond overføres fra Finansdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet.
- Forvaltningsansvaret for Produktregisteret overføres fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet til Miljøverndepartementet.
- Endringene treer i kraft fra 1. januar 2002.»

Presidenten foreslår at dette brev vedlegges protokollen – og anser det som vedtatt.

Statsråd Per-Kristian Foss overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Per-Kristian Foss
- statsråd Laila Dævøy
- statsråd Svein Ludvigsen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Hill-Marta Solberg.

Hill-Marta Solberg (A): Siden jeg allerede har ønsket finansministeren godt nytt år, velger jeg å gå direkte til mitt spørsmål til statsråden.

Fra 1. januar i år gikk euroen over fra å være en teknisk, elektronisk valuta til å bli klingende mynt. Finansministeren er en av dem som har ønsket EU lykke til med deres hittil kanskje største prosjekt, nemlig gjennomføringen av en felles valuta. Jeg er enig med finansministeren i at det er viktig for Norge og for norsk økonomi at EU lykkes med dette prosjektet. Finansministeren har pekt på som en ulempe for Norge at presset på den norske krona kan bli tøffere i en situasjon med uro i det internasjonale finansmarkedet.

Mitt spørsmål er da: Kan finansministeren utdype hva han legger i dette, og om han ser tiltak utover dagens avtaler som kan sikre krona vår bedre mot et slikt mulig press?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg er glad for at vi deler den oppfatning at det er en fordel for Norge, som nå vel har i underkant av 40 pst. av sin samhandel med eurosonen, dersom eurolandene lykkes i sitt forsøk på å styrke den økonomiske veksten i området gjennom bl.a. å gjøre markedene mer effektive, som euroen inngår som en del av en plan for.

Det er riktig at på et allment grunnlag kan man si at når mange land slutter seg sammen i et valutasamarbeid, kan det i en gitt situasjon øke presset mot valutaer som står utenfor og som er betydelig mindre. Jeg synes ikke det er hensiktsmessig å spekulere i hva slags situasjoner det kan være. Jeg kan ikke se for meg, med de økonomiske utsikter vi nå har, at en slik situasjon skulle inntreffe.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg takker for svaret. Jeg vil vise til at statsråden også videre har sagt at det kanskje er slik at en del av de renteforskjellene vi har i Norge i forhold til i euroområdet, kan tilskrives et slags risikotillegg som vi betaler fordi vi står utenfor Den økonomiske og monetære union. Samtidig har finansministeren bebudet flere mulige rentenedganger framover. Da er mitt spørsmål: På hvilken måte mener finansministeren at innføringen av euroen får betydning for norsk rentenivå framover?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg kan ikke se at innføring av euro, som representanten formulerte som «klingende mynt», eller knitrende sedler – det er det som skjer ved årsskiftet, som betalingsmiddel har den eksistert i tre år – i seg selv skulle ha noen direkte virkning på det norske rentenivået. Men det er nok allment antatt også blant økonomer utenfor Finansdepartementet og Norges Bank at vi lever med et visst risikotillegg når vi står utenfor med det høye norske rentenivået.

Representanten brukte uttrykket at jeg har «bebudet» eller annonsert flere rentenedsettelse. Det tror jeg ikke finansministeren skal gjøre. Jeg har i forbindelse med budsjettet sagt at budsjettet la et godt grunnlag for rentenedgang. Det skjedde. Videre rentenedgang vil jeg ikke spekulere i, annet enn å vise til sentralbanksjefens utta-

lenser, som gav flere analytikere grunnlag for å mene at det kommer flere rentenedsettelse. Men det var ikke min annonsering.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Odd Roger Enoksen

Odd Roger Enoksen (Sp): Innføringen av euro har, ifølge nyhetsoppslag i media i går, vist at det er forskjell på pris på McDonald's hamburgere i de ulike medlemsland i EU. Det er for så vidt godt å få det dokumentert, og det vil da føre til den mer effektive konkurransen som finansministeren beskriver. Men hvorvidt det vil være aktuelt å kjøre fra Frankrike til Italia for å kjøpe en billigere hamburger, gjenstår jo å se!

Men til en helt annen innfallsvinkel. Det er ikke først og fremst mangel på tilknytning til euro som gjør at vi har et høyere rentenivå enn de europeiske landene. Det skyldes først og fremst en høy aktivitet i norsk økonomi. Vi har heldigvis lav arbeidsledighet, og vi har stor kapasitetsutnyttelse i økonomien som gjør at vi har en høyere rente. Den er det et mål for oss alle å få ned.

Men kan finansministeren beskrive konsekvensene av den samme rente i Norge som man har i eurosonen, i en høykonjunktursituasjon, som vi har hatt de siste årene?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg deler representantens oppfatning, og jeg vil heller ikke reise til Hellas for å kjøpe meg en hamburger bare av hensyn til prisen! Disse prisundersøkelsene avdekker til dels at en del multinasjonale selskaper har en prisfastsetting som vanskelig alene kan forklares ut fra lokale hensyn. Så det at forbrukerne nå får større innsikt i prisfastsettelsen på alle typer varer i hele eurosonen, tror jeg kan bidra til at vi får en noe lavere pris på en del varer til beste for forbrukerne. – Så får vi da vurdere om vi vil reise etter dem, eller om vi vil ta dem med oss når vi først er ute og reiser.

Representanten Enoksen har også ved tidligere anledninger bedt meg redegjøre for hva som i en gitt situasjon ville være Norges forhold dersom vi i dag var medlem av EU og i tillegg medlem av eurosonen. Det finner jeg liten grunn til. Begge deler er helt hypotetiske forhold. Jeg forholder meg til at Norge ikke er medlem av EU, ikke er medlem av eurosonen og må gjøre det beste ut av den situasjonen vi er plassert i.

Odd Roger Enoksen (Sp): President! Det var altså ikke det mitt spørsmål gikk på. Hvis jeg kan få oppklare en åpenbar misforståelse – det var ikke det mitt spørsmål gjaldt. Det gjaldt ikke norsk medlemskap i EU.

Presidenten: Det er ikke anledning til å oppklare misforståelser i den muntlige spørretimen. Der skal misforståelser forbli misforståelser! (Munterhet i salen)

Presidenten vil ellers tillate seg å bemerke at spørsmålet om den fremtidige reisevirksomhet sorterer under samferdselsministeren! (Munterhet i salen)

Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Lodve Solholm (FrP): Eg vil gjerne stille eit spørsmål til fiskeriministeren.

I den oppheta debatten som vi no har opplevd rundt torskeavtalen med Russland, er det klart at dette med berekraftig hausting av marine ressursar er nokså viktig. Men i det ligg det også ei hausting av sjøpattedyra, som er vel så viktig. Eg har lagt merke til at i dei seinare åra har kvotefastsetjinga for vågekvalen kome i god tid før jul. I år har eg ikkje registrert at så er tilfelle, og eg lurar då på kva som er årsaka til at ein i år har utsett fastsetjinga av kvoten for vågekval. Er det intern ueinighet i Regjeringa? Eller er årsaka ei opptrapping, forhåpentlegvis opp mot det som forskarane hevdar kan vere mogleg, nemleg å hauste opp mot 2 000 dyr i året, noko som er fullt ut forsvarleg?

Statsråd Svein Ludvigsen: Bærekraftig utvikling og høsting av marine ressursar har klart ein sammenheng, og det er da helt nødvendig å se høsting av sjøpattedyrene i ein slik totalsammenheng. Derfor har også Norge de senere år tatt den belastningen det har vært internasjonalt å igangsette hvalfangst. Det akter vi å fortsette med, både fordi det er nødvendig og fordi bestanden er stor nok til å høstes på. Vi følger imidlertid IWCs anbefaling hva angår kvotefastsettelse, som også er særdeles konservativ.

At kvoten ikke er fastsatt, reflekterer ikke uenighet i Regjeringen, men det reflekterer at statsråden i Fiskeridepartementet har følt behov for å bruke den tiden som er nødvendig til å fastsette et tall som gjenspeiler dette med bærekraft. Det er god tid frem til fangsten kommer i gang. Jeg regner med at kvoten skal være fastsatt senest i løpet av februar måned, og vi vil da legge vekt på dette med økosystemforvaltning.

Kvoten i 1999 var på 753 dyr; i 2001 var den på 549 dyr. Vi vil legge til grunn at fangsten for 2002 skal ligge innenfor det «tuning level» som IWC, vitenskapskomiteen, har anbefalt, som ligger mellom 0,60 og 0,72, dvs. antallet dyr vil være mellom 377 og 736. Innenfor disse grensene vil vi fastsette antallet dyr, og arbeidet er i gang.

Lodve Solholm (FrP): Det var jo eit greitt svar, og for så vidt eit forventa nivå. Men no er det fleire og fleire forskarar som hevdar at det ikkje er noko problem, og at det er nok dyr i havet til at ein kan ta ut opp mot 2 000 dyr. Vil statsråden arbeide for at vi kan kome dit opp? Dette har jo betydning for torskebestanden og andre bestandar i Barentshavet. Alle forskarar er også einige om at sjøpattedyra et omtrent tre–fire gonger det samla oppfiska kvantumet, ikkje berre frå norsk side, men av det totale kvantumet som blir fiska i Barentshavet. Er det hos statsråden – eg forventar ikkje at han skal få med seg Regjeringa i første omgang – vilje til å begynne å arbeide opp mot dette? Og vil statsråden også sjå på dette med selfangst, så ikkje den også går nedover i staden for, som den burde, oppover, for dette har igjen å gjere med berekraftig hausting av marine ressursar?

Statsråd Svein Ludvigsen: Både statsråden og Regjeringen legger til grunn økosystemforvaltning. Det betyr

at vi skal høste på alle bestander. Det er også bred enighet om at bestanden i Nordøst-Atlanteren er betydelig, kanskje så mye som 112 000 dyr. Det skulle tilsi at man kunne drive en beskatning som er tre til fem ganger så stor som den er i dag. For neste år legger jeg til grunn at vi skal holde oss innenfor det «tuning level» som IWCs vitenskapskomite har anbefalt.

Men det er altså et faktum at hval i Nordøst-Atlanteren spiser 1,8 millioner biomasse. Det betyr at f.eks. i 1995 spiste altså hvalen bare sild tilsvarende 70 pst. av det vi tok opp av fangst internasjonalt. Det setter tingene i riktig perspektiv, og det understreker at norske holdninger er skiftende regjeringer har hatt hva angår høsting av hval, er riktig. Samtidig må vi ta innover oss de internasjonale holdninger som er knyttet til hvalfangst, og jeg minner også om at norsk hvaleksport, produkter fra hval, er et arbeid som skal komme i gang, og vi har forhåpninger om at både Island og Japan i dette året skal kjøpe hvalprodukter.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Åsa Elvik (SV): Eg må få lov å gratulere fiskeriministeren med ein særdeles aktiv juleferie. Eg skjønner ikkje at han fekk tid verken til akevitt eller ribbe i Troms i jula. Eg fekk det iallfall hektisk då eg kom på jobb etter juleferien. Eg vakna 3. januar opp til eit forslag som inneber at folk langs kysten anten må arve ein kvote eller leggje 10 mill. kr på bordet for å kjøpe konsesjon for å få lov til å fiske. Eg er ueinig i dette forslaget, men det er ikkje hovudpoenget. Hovudpoenget er at Stortinget to gonger i løpet av det siste tiåret har slått fast at allmenningen skal vere open. Det er folket som i fellesskap eig ressursane langs kysten, og det er folket som i fellesskap skal ha rett til å utnytte desse ressursane. Statsråden sitt forslag om å stoppe rekrutteringa til gruppe II inneber ei avvikling av denne retten.

Mitt spørsmål til statsråden er: Føler statsråden at han har ryggdekning i Stortinget for å gjere ei lovendring som avviklar allmenningen i praksis?

Statsråd Svein Ludvigsen: Til tross for presidentens utsagn om at misforståelser skal «forbli misforståelser», så er det en misforståelse hvis man tror at fiskeriministeren må velge mellom en aktiv fiskeripolitisk virksomhet i juleferien og akevitt. Det siste er lite aktuelt uansett hvordan det politiske utvikler seg.

Når det så gjelder dette med en åpen allmenning, så er allmenningen åpen, men har vært begrenset over lang tid. Den vil også være åpen i fremtiden hva angår kombinasjonsfiske, enten det er statsråder, stortingsrepresentanter eller andre som vil drive fritidsfiske. Det er først når det er forbudt, at vi kan snakke om at allmenningen som sådan er stengt.

Men vi ser at overkapasitet i fangstleddet betyr at lønnsomheten går ned. Min holdning har vært at vi først og fremst må sikre lønnsomhet i alle ledd. Det betyr at helårsfiskeren i første rekke må sikres et driftsgrunnlag når kvotene blir redusert. Derfor ser vi for oss at det må

komme inn flere adgangsbegrensninger. Det er ikke noe nytt. Adgangsbegrensninger har vi hatt på enkelte fiskerier i lang tid. Det vi nå sender ut på høring, skal danne grunnlag for en eventuell begrensning i adgangen til å fiske bl.a. torsk, hyse og sei, som igjen kan medføre at den såkalte gruppe II-kvoten blir redusert, og at man gjennom det får en naturlig interesse for dette fisket fordi lønnsomheten går ned. Det er ikke noe ønske fra min side å redusere verken aktivitet, inntekt eller rekruttering til næringen. Men vi må ta innover oss at f.eks. årets kvote på 395 000 tonn torsk har vært sterkt kritisert, og enkelte har anbefalt at den ikke burde ha vært på mer enn halvparten. Det er klart at når en får en slik utvikling, vil det påvirke samtlige deltakere. Og som sagt: Min prioritering vil først og fremst være å sikre dem som har det som helårsinntekt. Men dette dreier seg også om kystkultur, og det skal jeg forsøke å ivareta på best mulig måte – og Stortinget vil bli orientert.

Åsa Elvik (SV): Eg definerer ein open allmenning som noko heilt anna enn moglegheiter til å dra kokefisk!

Når statsråden foreslår å stoppe inntaket i gruppe II, stengjer han i realiteten allmenningen. Då har ikkje folket langs kysten moglegheiter til å utnytte dei ressursane som er der. Det forslaget til forskrift som Fiskeridepartementet har sendt ut, er etter mi meining ei lovendring, ei endring av ein lov som har eksistert i 800 år, heilt sidan Magnus Lagabøter.

Eg har lyst til å gjenta spørsmålet mitt til statsråden: Har statsråden i det heile tatt vurdert å sende dette forslaget via Stortinget, eller synest han at han er i sin fulle rett til å gjere lovendringar?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er helt klart at det er Stortinget som foretar lovendringer. Vi har sendt ut et høringsnotat. Vi skal se på de reaksjonene som kommer der. Men det er altså ikke slik at det innebærer en fullstendig stenging av allmenningen. Vi er altså uenige om hvorvidt allmenningen fortsatt er like åpen som den var, for man skal ikke se seg mye rundt, før man ser at det har vært adgangsbegrensninger over lang tid nå når det gjelder fisket. Men å stenge allmenningen er ikke aktuelt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Inge Ryan.

Inge Ryan (SV): Vi har fått mange reaksjoner på utspillet fra departementet. Fylkesvaraordføreren i Finnmark, Arne Pedersen, sier at de som kan kombinere fisket med annet arbeid, er bosettingens viktigste støttespiller.

Mitt spørsmål til Ludvigsen blir derfor: Har Ludvigsen vurdert de distriktpolitiske konsekvensene dersom man gjennomfører den forskriften man nå legger opp til?

Statsråd Svein Ludvigsen: Høringsnotatet er ute. Vi skal se på reaksjonene. Så skal vi vurdere iverksetting av en eventuell adgangsbegrensning fra 1. januar 2003.

Det er klart at dette også har med distriktpolitikk å gjøre. Men vi må vel raskt kunne være enige om at hvis

vi ikke sikrer en lønnsomhet i fangstleddet, så har vi gjort næringen og distriktene en dårlig tjeneste.

Jeg registrerer at noen er uenig i det som vi har foreslått. Det gjenstår å se hva det endelige resultatet blir. Men jeg minner om at vi altså er i ferd med, i samsvar med et enstemmig vedtak i Norges Fiskarlag, å innføre et strukturfond som skal kjøpe ut kapasitet. Da må vi passe på at vi ikke på den ene siden kjøper ut kapasitet og på den andre siden åpner opp for hvem som helst til å komme inn. Men jeg understreker at vi ikke har planer om å stenge allmenningen som sådan. Det vil fortsatt være mulig for den såkalte fiskerbonden å finne sitt utkomme i en kombinasjon av fjord og land.

Presidenten: Bendiks H. Arnesen – til oppfølgings-spørsmål.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg går ut fra at statsråden kjenner til et prosjekt som heter «Kombinasjonsnæring langs en fjord». Her er det brukt en del penger på å få folk som er i fiskerinæringen, til å drive nettopp kombinasjonsnæring. Det har ført til at mange har investert store summer selv for å kunne ha fiskeri i kombinasjon med andre næringer. Er det slik at statsråden mener at vi nå må få bort disse? Skal staten først bruke penger på slike prosjekt og deretter altså fjerne folks muligheter til kombinasjonsdrift? Jeg viser til et oppslag bl.a. på mandag i Troms Folkeblad om dette spørsmålet.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg kan bare gjenta det jeg allerede har sagt, at kombinasjonen av jordbruk og fjordfiske skal være mulig også i fremtiden. Det er overhodet ikke snakk om å stenge allmenningen på en slik måte at det ikke skal være mulig å drive i kombinasjon.

Det er klart at det prosjektet som det henvises til, er et godt prosjekt som jeg håper skal bidra til å sikre bosettingen og sikre næringsgrunnlaget for folk flest. Men vi kan altså ikke komme bort fra at når enkelte anbefaler sterke begrensninger i kvoten, vil dette få konsekvenser først og fremst for dem som har dette som deltidsnæring. Det er altså når krybben er tom, at hestene bites. Det er det vi nå kan risikere å se konsekvensen av. Men fra min side har jeg et ønske om å videreføre den delen av kystkulturen som er basert på kombinasjonsfiske og den såkalte fiskerbonden.

Presidenten: Hensett til spørsmålets art vil presidenten anta at henvisningen til hestene som bites, i dette tilfellet dreier seg om havhest!

Odd Roger Enoksen – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg er tilfreds med at fiskeriministeren sier at han vil vurdere forslaget på nytt etter at høringsuttalelsene er kommet inn. Men til et litt mer overordnet prinsipielt spørsmål i forhold til fremtidig struktur på fiskerinæringen som er knyttet tett opp mot det forslaget som fiskeriministeren nå har fremmet: Når fiskeriministeren sier at det er en målsetting å øke lønnsomheten, er jeg hjertens enig i det. Det er nødvendig i store deler av norsk fiskerinæring å arbeide for økt lønn-

somhet. Men man gir jo utvilsomt også noen signaler gjennom måten man velger å begrense adgang til fisket og måten man fordeler den totale kvoten på. Og når kvoteandelen – andelen av den samlede kvoten i gruppe II – går ned, vil ikke det innebære økt lønnsomhet for denne gruppen. Det vil tvert imot innebære redusert lønnsomhet. Man kan i så måte se dette som en del av Regjeringens politikk når vi i dag hører at kommunalministeren ønsker 100 færre kommuner, og at de minste kommuner skal bort. Jeg skal ikke koble dette helt uten videre, men: Kan fiskeriministeren gi meg svar på hvem som skal få økt lønnsomhet? Og hva slags struktur ser fiskeriministeren for seg for den framtidige norske fiskeflåte?

Statsråd Svein Ludvigsen: For det første bør det ikke være en overraskelse for noen at når vi sender ut et notat på høring, betyr det at vi skal vurdere de innspillene som kommer. Alt annet ville være feil. Jeg understreker at den høringsrunden som er, selvfølgelig er en reell høringsrunde, og jeg skal lytte til de rådene som kommer.

Så er det slik som jeg sier, at når man nå foreslår en adgangsbegrensning for kystfartøygruppens fiske etter f.eks. hyse og sei, betyr det en begrenset adgang. Det er ikke min oppgave på dette stadiet å peke ut hvem som skal bli vinnerne her, men det er helt klart at helårsfiskerne og økt lønnsomhet for dem som har dette som eneste yrke, er prioritet nr. 1. Så vil de årlige kvoteforhandlingene, de årlige kvotefastsettelsene, i stor grad påvirke lønnsomheten i de ulike gruppene, men ut fra den målsettingen jeg har, er det klart at helårsfiskerne i gruppe I vil være de som først og fremst har prioritet ved fremtidig fordeling av kvote og ved fremtidig regulering og organisering av fisket.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Morten Lund (Sp): Mitt spørsmål er til finansministeren. Budsjettvedtaket for 2002 ble et politisk vedtak om at forskjellene mellom de som har best råd, og alle de med dårlig råd, skal øke. 80 pst. av personskatteletten gis til dem med inntekter over 300 000 kr – det bestemte regjeringspartiene og Fremskrittspartiet – og tilnærmet null til dem med inntekter under 200 000 kr, som er to tredjedeler av alle over 17 år.

I 1999 tjente kvinner i Norge i gjennomsnitt 162 000 kr. En hjelpepleier i full stilling tjener i dag 228 000 kr. Bare 14 pst. av alle over 17 år her i landet tjente i 1999 over 300 000 kr, og de får altså 4 milliarder kr i skattelette i inneværende år. Det vedtaket er en dramatisk diskriminering av kvinner, av folk fra distriktene som tjener dårlig og av andre med lave inntekter.

Regjeringen varsler nå at det skal gis 10 milliarder kr i personskattelette fra 2004, og Regjeringen har trolig lagt føringer for den utredningen som skal skje. Spørsmålet er da: Vil Regjeringen bruke den skatteletten til å redusere forskjellene ved å prioritere de med lave inntekter og bidra til en mer rettferdig fordeling?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tror ikke jeg skal trette Stortinget med ytterligere polemikk fra budsjettdebatten i fjor høst. Jeg vil bare konstatere at stortingsflertallet gav tilslutning til Regjeringens forslag om å fjerne utbytteskatten – i tråd med Senterpartiets syn tidligere, og ikke minst i tråd med tidligere finansminister Gudmund Restads syn. Det er jeg glad for.

Regjeringen har nedsatt et utvalg under ledelse av Arne Skauge, som skal utrede en skattereform. Mandatet for det utvalget er i tråd med Regjeringens politiske grunnlag, den såkalte Sem-erklæringen, og det vedtak som ble fattet i forbindelse med budsjettkommisset høsten 2000 mellom daværende arbeiderpartiregjerings og sentrumspartiene, da det var et ønske om en slik utredning. Utvalget har fått det mandat at det skal legge frem ett alternativ, eller flere, som er såkalt provenynøytralt, som altså ikke inneholder skattelettelser. Det skal i tillegg skissere et alternativ som inneholder skattelettelse i størrelsesordenen 8 milliarder–10 milliarder kr.

Representanten sa at vi har lagt føringer på hvordan det skal gjøres. Det har vi ikke. Jeg viser da bare til mandatet hvor et av målene – i tråd med også Senterpartiets syn, så vidt jeg har forstått – er å redusere avstanden, ofte kalt spenningen, mellom høyeste marginalskattesats på lønnsinntekter – vel 55 pst. – og høyeste marginalskattesats på kapitalinntekter – 28 pst.

Morten Lund (Sp): Statsråden har ikke lyst til å snakke om dette temaet. Jeg synes likevel det er rett å minne om den dype urettferdigheten i at rike mannfolk i pressområdene blir prioritert på dette området.

Stortinget har vedtatt at forskjellene skal reduseres. Det har også Kristelig Folkeparti og Venstre vært med på, og jeg synes det må være rett at den muligheten vi nå har når det skal gis så stor skattelette, også blir brukt til nettopp dette.

En annen virkning av å gi skattelette er at flere av de med lave lønninger kan bli fristet til å arbeide mer. Forskere har vist at den fattigste tidelen vil arbeide mer om lønningene økes, mens den rikeste tidelen ikke påvirkes i det hele tatt om de får mer igjen ved å jobbe.

Jeg vil da spørre statsråden: Hvor mye vekt vil Regjeringen legge på å gi det meste av skatteletten til dem med lave inntekter, og på det viset bidra til at vi får mer arbeidskraft til næringslivet vårt?

Statsråd Per-Kristian Foss: Det er Regjeringens syn at et viktig mål med skatteendringer er å stimulere til økt tilgang på arbeidskraft. Det betyr at innretningen av økte fradrag, ved en fellesbetegnelse gjerne kalt bunnfradragene, må være slik at det ikke øker marginalskatten for f.eks. en inntekt som her var nevnt. En deltidsarbeidende hjelpepleier, eller sykepleier, som ønsker å gå over i hel jobb, må oppleve skatteendringene slik at det faktisk stimulerer til arbeid. Det har betydning for avveiningen mellom om man øker lønnsfradraget eller bunnfradraget. Så jeg tar med interesse med meg det syn som Senterpartiet nå gir uttrykk for, at vi skal innrette dette slik at flere

stimuleres til å gå i arbeid. Det er jeg helt enig i, og det er i tråd med Regjeringens syn.

Jeg håper det er en viss forståelse for at jeg ikke på det nåværende tidspunkt skisserer Regjeringens skatteopplegg for 2003.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Tore Nordtun.

Tore Nordtun (A): La meg først si til statsråden at vi er glad for at han nå nedsetter en kommisjon som skal se på skattesystemet vårt. Det er på høy tid å få det gjennomgått etter all den uthulingen som har skjedd.

Fra Regjeringens side fokuseres det nå mer på skattelettelse over en lav sko, og mindre på bygging av velferdsstaten. Det har videre vært en ganske stor grad av enighet om bruken av pengene ved avkastningen av oljefondet, det er det i stor grad enighet om i Stortinget. Slik som det nå fremstår, vil avkastningen av oljefondet ene og alene gå til skattelettelse for bedrifter og høylønnsgruppene.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er det riktig bruk av avkastningen av oljefondet å ha en ensidig innretning mot skattelettelser for bedrifter og høylønnsgruppene? Bygging av velferdsstaten burde vel vært satt sterkere i fokus.

Statsråd Per-Kristian Foss: Det gjennomgående tema i Regjeringens tiltredelseserklæring er en videre bygging av velferdsstaten. Det skjer ved offentlige bevilgninger. Det skjer gjennom modernisering av offentlig sektor, et arbeid som ble startet opp av den foregående regjering, og som videreføres med kraft og utvides av den nåværende regjering. Det skjer i tillegg gjennom et skattesystem som bidrar til økt vekst – grunnlag for velferd – og økt tilgang på arbeidskraft, som kanskje er den største knapphetsfaktoren vi har i økonomien i dag. Det er en helhet bak dette, og den helheten er også å bygge velferdsstaten.

For øvrig kan jeg berolige representanten med at det vel ikke er noe helt nytt at skattesystemendringer kombineres med visse skattelettelser. Jeg har gode sitater fra tidligere finansminister Sigbjørn Johnsen fra tidlig på 1990-tallet som underbygger det synet, og det vil jeg bygge på, kanskje med noe endrede tall.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren.

Torskebestanden i Nordsjøen står i fare for å bli utryddet, og dette er situasjonen også for andre arter. Fra forskerhold blir det hevdet at Nordsjøen nå er så nedfisket at det produseres bare en fjerdedel av potensialet dette havområdet har. Det er bred enighet om at behovet for sterke virkemidler for å rette på denne dramatiske situasjonen er til stede, noe som også ble signalisert fra Stortinget før jul.

Jeg har merket meg at avtalen med EU om restriksjoner i Nordsjøen som skulle tre i kraft fra 1. januar i år, er utsatt. Da blir mitt spørsmål: Hva slags andre tiltak har fiskeriministeren planer om å iverksette utover det som allerede er klart, for på kortere og på lengre sikt å få rettet på denne dramatiske bestandssituasjonen?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er riktig at Nordsjøen over lang tid har vært overfisket på enkelte arter, og det har ikke vært en forsvarlig langsiktig bærekraftig forvaltning. Både Norge og andre kyststater har tatt tak i dette, og jeg viser til at det nytter. Norsk vårgytende sild er et eksempel på at en god forvaltning over tid gir resultat.

Det er slik at avtalen mellom Norge og EU – som de to største aktørene som kyststater – om gjenoppbygging av torskebestanden ble inngått under det forrige regimet, og dette ble på en måte stadfestet i forbindelse med fiskerivtalen som ble fremforhandlet i desember mellom Norge og EU. Viktige elementer som fastsettelse av maskevidden i trål og stenging av viktige vekstområder for småfisk og yngel er iverksatt, så det er ikke riktig at det ikke er videreført og realisert. Men det var også visse andre mindre tekniske endringer som innføring av rist, endring av trådtykkelse og slike ting som det var full åpning for i avtalen at man kunne bruke i en overgangsperiode for å få en tilpasning. Før jul hadde jeg et møte med næringen hvor vi ble enige om at dette skulle brukes en kort tid. Vi regner med at dette skal være iverksatt i løpet av noen måneder, men at det skal være en viss overgangsordning for å tilpasse seg dette. Men det er altså mindre endringer. De store vesentlige grepene er gjort allerede fra 1. januar 2002 hva angår stenging av vekstområder og endring av maskevidden.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg registrerer at det som statsråden her refererer til, er ting som den forrige regjeringen tok opp og la på plass, og mitt spørsmål gikk på hvilke andre planer statsråden har på grunn av denne dramatiske situasjonen.

Til slutt. Det blir hevdet i media at statsråden lar seg presse av næringen. Føler statsråden at det er vanskelig å få dette til på grunn av press fra næringen?

Statsråd Svein Ludvigsen: Til det siste kan jeg så avgjort si at jeg ikke føler at jeg blir presset, men næringen har sterke aktører som har sterke meninger. Men hvis man går inn og ser på dette, vil man se at statsråden og Regjeringen har fattet beslutning hva angår forvaltningen av Nordsjøen og arter der som er stikk i strid med ønskene fra norske fiskere. Det gjelder bl.a. forvaltningen og fordelingen av kvoten for norsk vårgytende sild.

Når spøreren på en måte gir den forrige regjeringen æren for at man har iverksatt disse tiltakene, kunne jeg si at da må jo det dramatiske nedfisket i Nordsjøen også være en konsekvens av den forrige regjeringens regime. Jeg tror ingen av delene er partipolitisk fordelt. Det er bred enighet om at forvaltningen av Nordsjøen ikke har vært god nok, og norske forvaltningsprinsipper når det

gjelder Nordsjøen, har igjen fått gjennomslag hos EU i stadig større grad, og det ser vi resultater av. Så min ambisjon er i denne runden å få gjennomført det forvaltningsregimet, den forvaltningsavtalen, som var fremforhandlet, og som ble stadfestet i desember under min ledelse, og så få gjennomført de tekniske tilpasningene hva angår fiske og redskaper. Det er det første.

Det andre er å videreføre arbeidet.

Presidenten: Presidenten vil tillate seg å antyde at fisken vil ha problemer med å merke forskjellen på de til enhver tid sittende regjeringer under enhver omstendighet.

Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg har et spørsmål til barne- og familieministeren.

Statsråden har i TV kunngjort sitt ønske om å forby dataspillet «Grand Theft Auto 3» – «GTA3». I min hjemby har dette vært topp reklame for spillet. Flere butikker er utsolgt og har måttet bestille nye ladninger. Jeg har registrert at det samme er tilfellet også flere andre steder i Norge.

I lys av dette vil jeg gjerne vite om statsråden syns at hennes utspill var et klokt utspill. Vi vet at politikeres ønske om forbud mot både film, video og musikk historisk sett har hatt en tendens til å være en enormt god PR for de produktene det gjelder. Det samme synes da å være tilfellet for PC-spill.

Statsråd Laila Dævøy: Det jeg har ønsket med det utspillet, og som jeg også synes jeg har oppnådd, er å få en debatt om innhold i dataspill. Det har vært mitt anliggende. I tillegg må jeg si at dette spillet er ekstremt voldelig, noe også importøren selv har gitt uttrykk for. Det er så ekstremt voldelig at det etter min mening ville vært interessant å få det vurdert opp mot vårt lovverk, og da er det i første rekke straffeloven vi har tilgjengelig.

I tillegg til det har jeg stilt spørsmål ved om det har vært god nok merking knyttet til dette produktet. Forbrukerombudet sendte et brev til KE Media, som er importøren, for bare et par dager siden, med anmodning om at en bedre merking og norsk merking skal være gjort innen 14 dager. Det håper jeg at importøren følger opp. Forbrukerombudet går også i sitt brev ganske langt i å si at dette er såpass ekstremt voldelig at det må merkes på en helt annen og sterkere måte.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Det er ingen uenighet om at disse spillene er voldelige, enkelte av dem. Allikevel er Fremskrittspartiet ikke tilhenger av sensur. Vi mener at alle som er over 18 år, selv skal bestemme hva de vil spille av spill. Vi støtter selvfølgelig – og syns det er gledelig – at man får en bedre merking av spillene som en forbrukerinformasjon, men ønsker altså som sagt ikke noen sensur på dette området for dem som er over 18 år.

I «GTA3» er noe av innholdet at man kjører ned folk, dreper prostituerte osv. Jeg vil gjerne spørre statsråden om hvordan dette skiller seg fra en helt vanlig spillefilm på NRK, TV 2 og TV3. Dersom man skal ha et forbud,

må jo mediene behandles likt. Jeg kan ikke se noen grunn til at man skal behandle et PC-spill annerledes enn hva man gjør med f.eks. «NYPD Blue» på TV 2.

Statsråd Laila Dævøy: Først har jeg lyst til å si at det pågår et arbeid i Europa om en felles europeisk standard for sensur og klassifisering av dataspill. Her er både Filmtilsynet og Kulturdepartementet involvert, og man har håp om å finne standardiserte løsninger på bl.a. merking og aldersgrenser. Det er svært positivt.

Dette spillet er etter min mening i forhold til det jeg har sett, og jeg har sett ganske mange spill, ekstremt voldelig fordi det er blind vold. Det er ingen historie knyttet til det på den måten som vi gjerne ser i en spillefilm eller på annen måte i et program der man har en gjennomgående handling. Store deler av dette spillet går på en voldsscene der en person går og dreper mennesker så blodet flyter. Han bare slår ned vilt. Det virker ganske ekte og realistisk fordi dataprogram i dag er ganske gode når det gjelder grafikk. Det er helt umotivert, blind vold, og det er det jeg har reagert på. Det er det jeg lurte på om kanskje strider mot straffelovens bestemmelser. Vi har nemlig en bestemmelse der.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP): For å spille dataspill må man ha en PC, og de aller fleste PC-er i dag er koblet til Internett. Når man snakker om voldelige spill, har jeg opptil flere sønner som også har dataspill av særdeles voldelig karakter, uten at jeg skal kommentere det nærmere. Men jeg synes ikke det skiller seg særlig fra at man kapper hodet av folk, for å si det sånn.

Men tilbake til poenget mitt: Man er altså koblet opp til Internett, og man vet at via Internett kan man både kjøpe spill og laste dem ned hvis man har gode venner. Mitt spørsmål til statsråden blir da: Hvordan har hun tenkt å forhindre at barn og ungdom får tilgang til disse spillene, og hvilke kontrollfunksjoner har hun tenkt å sette i verk mot Internett-kjøp og Internett-nedlasting?

Statsråd Laila Dævøy: Det som jeg tror er noe av det aller viktigste her, er den debatten jeg har ønsket å initiere om voldsinnhold i f.eks. dataspill. Jeg tror at også foreldre her må ta et veldig sterkt ansvar for å vite hva barna og ungdommene driver på med når de spiller dataspill på Internett, og sørge for å være sikker på at det ikke er noe som er skadelig. Det er det ene.

Det andre er at det er riktig at man kan laste ned en hel del. Derfor er det arbeidet som pågår i Europa akkurat nå, så viktig. Det gjør at man iallfall innenfor det europeiske samfunn muligens kan få en regel som gjør at dette vil bli forbudt i hele området. Men verden er jo større enn EU, og vi har et problem. Jeg tror ikke vi kan klare å finne regler i dag som omfatter hele verden. Men da får foreldrene et desto større ansvar.

Presidenten: Eli Sollied Øveraas – til oppfølgings-spørsmål.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Når vi i nyheitssendingar på TV vert viste utdrag av dataspel der grov vald mot uskulldige personar vert framstilt som «kult», «leik» og «moro» – personar som ligg i gata, vert slått og sparka til døde, folk vert overkøyrde med bil, og ambulansepersonell som kjem til, vert nedskotne – meiner eg det må reagerast. Det vi opplever nå, er ein dramatisk auke av vald, ran og drap i Noreg, og denne typen «leiketøy» er ukritisk med på å legalisere slik meiningslaus blind vald. Denne typen dataspel er det forbod mot å selje i USA, medan vi fritt kan omsetje dei i Noreg. Eg støttar fullt ut dei tankane som kjem frå statsråd Dāvøy, og eg ønskjer at det kan kome konkrete forslag slik at vi er på linje med USA og legg ned forbod mot denne typen dataspel.

Statsråd Laila Dāvøy: Det er i Australia at de har forbudt dette spesielle spillet, og når jeg nå i etterkant av den debatten som er reist her, har sett på andre land, ser jeg at det også er land i Europa som har en strengere håndheving av f.eks. aldersgrenser og merking av produkter enn det vi faktisk har i Norge. Så jeg ser med glede fram til at vi skal få strengere regler også her.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille et spørsmål til barne- og familieministeren.

Barnehagesatsingen har vært viktig for Arbeiderpartiet gjennom mange år, og i statsbudsjettet viste vi at vi mente alvor ved å legge inn nesten 1,2 milliarder kr for at barn skulle få en trygg barnehageplass og foreldrene skulle kunne få plassen til en rimelig pris. Nå ser vi dessverre at det ikke er det tempoet i utbyggingstakten vi alle hadde forventet og ønsket, og jeg må si at jeg hadde nok også forventet en litt mer offensiv holdning fra den nye regjeringen når vi vet hvor mye penger som er lagt inn siden den tok over. Derfor er mitt spørsmål: Hva har statsråden tenkt å gjøre for å holde trykket oppe, slik at tusenvis av barn som i dag står i barnehagekø, kan få en plass? Jeg har også lyst til å spørre statsråden om hun er villig til å innføre en individuell lovfesting fra 2005, som Arbeiderpartiet la opp til? På den måten har vi muligheten til å sikre alle en plass, og jeg vil gjerne høre hva statsråden tenker rundt det.

Statsråd Laila Dāvøy: Jeg deler fullt ut stortingsrepresentant Bekkemellem Orheims bekymring over mangelen på tempo i utbyggingstakten når det gjelder barnehager. Uten at vi har fått tallene for i år ennå, kan det tyde på at vi ikke klarer å få nok plasser i forhold til det som var satt av på budsjettet, og det bekymrer også meg. Det grepet som denne regjeringen har tenkt å ta når det gjelder barnehager, og som kanskje kan bidra til, tror vi, en økt barnehageutbygging, er omlegging av finansieringsmodellen. Vi skal sidestille de private og offentlige barnehagene med et offentlig tilskudd, slik at driften er

sikret. Vi håper at det kan initiere at flere våger å satse på barnehager.

Når det gjelder den individuelle lovfestingen, må vi også se på den i lys av den nye finansieringsmodellen. Det vil bli vurdert, men jeg kan ikke på det nåværende tidspunkt si hvordan vi kommer til å følge det opp. Men at vi skal ha en debatt om det og vurdere det i lys av den nye finansieringsmodellen – ja, det skal vi.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke statsråden for et veldig ærlig svar, og da kan vi i hvert fall konstatere at den nye regjeringen ikke legger opp til noe om at vi kan få en så sterkt forpliktende rett i forhold til det tidspunkt som samtlige partier har forpliktet seg til når det gjelder å love en plass.

Så har jeg lyst til samtidig å oppklare en misforståelse fra statsministerens side i den siste spontanspørretimen før jul, der han prøvde seg på å framstille det som om Arbeiderpartiet ikke var opptatt av en likebehandling av private og offentlige barnehager. Det vil jeg på det sterkeste tilbakevise. Arbeiderpartiet har vært en sterk tilhenger av en likebehandling av offentlige og private barnehager og har også lagt opp til det i det budsjettet vi har lagt fram, noe jeg regner med statsråden kan bekrefte. Men det som vil være det interessante med det svaret statsråden nå gav, er hvordan vi kan sikre kommunene i forhold til at det vil trekkes ut 3 milliarder kr i kommuneproposisjonen for neste år. Vi vet jo at det er kommuner som sliter mye med å få finansiert sitt opplegg, og det som er anliggendet ved den statlige finansieringsmodellen, er faktisk at det skal trekkes ut 3 milliarder kr fra kommunene (presidenten klubber), og da vil det interessante være hvordan Regjeringen følger opp det.

Presidenten: Det er absolutt interessant, men taletiden bør overholdes.

Statsråd Laila Dāvøy: En del av det representanten stiller spørsmål om, går nettopp på det vi utreder nå når det gjelder den nye finansieringsmodellen, hvordan vi skal gjøre dette i forhold til eierne. Vi har en tett dialog både med KS og de private barnehageeierne. Det tidligere statsråd Bekkemellem Orheim også hadde problemer med, var nettopp å forplikte kommunene. Det kan vi ikke gjøre i dag, og der har vi store problemer. Og når det gjelder de private barnehagene: Selv om det har vært lagt opp til at man skal likestille private og offentlige barnehager, er ikke det blitt gjort, fordi kommunene har kunnet velge om de ville gi penger til de private barnehagene eller ikke, og det har jo vist seg at kommunene har gitt det meste av barnehagetilskuddet til sine egne barnehager og i særdeles liten grad til de private. Så svært mange av de private barnehagene har kommet i en fryktelig vanskelig økonomisk situasjon, og det er vel noe av det den nye finansieringsmodellen vår legger opp til å gjøre noe med.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Eirin Faldet.

Eirin Faldet (A): Det er nå viktig framover å sette søkelyset på de kommuner som ikke prioriterte barnehager, og som ikke senket prisene, til tross for at penger er på plass. Mange ordførere er nok ikke særlig glad for denne oppmerksomheten, men småbarnsforeldre er nok av en annen oppfatning. Ålesund kommune var et eksempel. Men etter et og et halvt års kamp har nå Ålesund vedtatt å bygge to nye barnehager samt å senke prisene. De vil ikke lenger være verstinger, sier de. Nå skal vi ta med i betraktningen at kommuneøkonomien er ganske dårlig mange steder. Men jeg har lyst til å stille statsråden følgende spørsmål: Har statsråden tenkt å fortsette å puste ordførerne i nakken, eller skal statsråden bare videreføre en vente og se-holdning?

Statsråd Laila Dævøy: Jeg kommer til å puste dem i nakken fortsatt, som det har vært gjort fra andre politikere før meg, og jeg tror det er helt nødvendig. Det vi ser i dag, er at det er veldig store variasjoner når det gjelder hvor langt man er kommet i barnehageutbyggingen, og jeg må si at det har vært veldig gledelig å se i en del kommuner at man faktisk begynner å sette ned foreldrebetalingen mer aktivt enn det som var signalene før nyttår. Bare den siste uken har jeg hatt telefoner fra et par ordførere, riktignok ikke i de største kommunene vi har, men med gledelige meldinger om at nå setter vi ned prisene, og vi har full barnehagedekning. Slike meldinger inn til departementet er jo svært gledelige. Men vi skal puste kommunene i nakken, det kan jeg love.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa – til oppfølgingsspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det foregjøkk ei interessant ordveksling mellom noverande og tidlegare barne- og familieminister, der dei begge to kunne konstatere at trass i fagre ord og store forventingar frå Stortinget si side har kommunane ikkje hatt moglegheit til å innfri. Og då er hovudpoenget, etter Senterpartiet sitt syn, at Stortinget ikkje har stilt opp med midlar i høve til alle dei forventingane som ligg på kommunesektoren. Det vert korkje betre kvalitet i skulane, ei verdig eldreomsorg eller fleire barnehageplassar dersom det ikkje vert større samsvar mellom dei oppgåvene som kommunane er pålagde, og dei midlane som vert stilte til disposisjon.

Mitt spørsmål er: Vil barne- og familieministeren, med si erfaring på barnehagesektoren, trykkja på overfor finansministeren og kommunalministeren for både å sikra større samsvar mellom oppgåver og midlar og ei oppretting av den ubalansen som det i dag er i kommunesektoren? Den gjeldssituasjonen som ligg føre, gjer jo at kommunane må bruka etter måten mykje av sine midlar til renter og avdrag framfor til nye tenester.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg kan svare på vegne av mitt område, og i særdeleshet i forhold til det hovedspørsmålet gjaldt, nemlig barnehageutbyggingen. Jeg tar selvfølgelig ikke ansvar for at man ikke tidligere har stilt

opp med midler, men jeg er enig med representanten Kleppa i at det her har vært et misforhold. Det har selvfølgelig også med prioriteringer i kommunene å gjøre, men jeg har forståelse for at kommunene har fått seg pålagt svært mange oppgaver i den senere tiden.

Jeg kan love at jeg skal presse på Høyre-mannen Foss her. Det skal jeg gjøre. Jeg har også lyst til å vise til budsjettet for i år, som faktisk gir en svært god økonomi knyttet til satsingen på barnehagesektoren, og det er jeg veldig glad for. Vi har et mål om å innfri full barnehagedekning innen 2003. Vi har også et mål om å redusere foreldrebetalingen betraktelig i denne perioden. Jeg skal «stå på» finansministeren, og jeg regner med at han hjelper meg litt her fra Stortingets talerstol.

Presidenten: Presidenten vil uttrykke håp om at det å «stå på» finansministeren ikke var bokstavelig ment!

Vi går da til neste og siste hovedspørsmål.

May Hansen (SV): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til barne- og familieministeren, men først vil jeg ønske godt nyttår.

Juleferien min i år startet med en tragisk begravelse til en femtenåring som døde av ecstasy. I dag står barn med store psykiske problemer i kø fra ni måneder til halvannet år for å få behandling. Østfold er det fylket jeg kjenner best. Der har vi nå et og et halvt års ventetid på behandling i barne- og ungdomspsykiatrien, og det fins ikke et eneste behandlingstilbud til de yngste rusmisbrukerne. Hva vil statsråden og Regjeringa gjøre med at barn ikke får den akutthjelpen som de trenger?

Statsråd Laila Dævøy: Dette er kanskje like mye et spørsmål som helseministeren skulle ha svart på, siden det gjelder barne- og ungdomspsykiatrien. Når det er sagt, har jo barnevernet og barne- og ungdomspsykiatrien et tett og nært samarbeid på en del områder. Men jeg legger ikke skjul på at jeg, når jeg har lest deler av Befring-utvalgets innstilling, og når vi nå har startet arbeidet med den nye barnevernsloven, ser at det er store huller og store mangler både i samarbeidet mellom barne- og ungdomspsykiatrien i barnevernet og i psykiatrien for øvrig.

Helseministeren har tidligere sagt at barne- og ungdomspsykiatrien skal prioriteres svært høyt i tiden fremover. Omorganiseringen i barnevernet, og de debattene vi står foran der, vil vi komme tilbake til, men vi har store utfordringer, og jeg deler representantens bekymring for at situasjonen slett ikke er god nok når det gjelder tilbud til barn og unge i dag. Barnevernsinstitusjonene må ta imot dersom det er gjort et vedtak om omsorgsovertakelse, men psykiatrien kan i dag velge å si nei. Der har vi også et problem.

May Hansen (SV): Jeg vil takke for svaret.

Jeg er litt uenig i at dette ikke ligger under barne- og familieministeren, for det er jo barnevernet som gjør vedtak om rusomsorg. Situasjonen er uakseptabel og krever handling også fra vårt departement. Hvilke konkrete til-

tak vil statsråden og Regjeringa iverksette for å få ned ventetida og få til et behandlingstilbud for de yngste rusmisbrukerne?

De barna det her dreier seg om, er de svakeste, og de sviktes av systemet og oss politikere. Jeg kunne tenke meg å spørre om barne- og familieministeren ønsker å gi barn og unge en behandlingssgaranti, for i dag er det økonomi som er begrunnelsen for avslag på behandling.

Statsråd Laila Dåvøy: Det er riktig at barne- og familieministeren selvfølgelig også er involvert i denne problematikken siden vi har ansvaret for barnevernet. Man finner en del tunge klienter, hvis man kan si det slik, i barnevernet også når det gjelder rus og psykiatri, og det er satt i verk en del tiltak.

Når det gjelder en behandlingssgaranti, som går mer på den psykiatriske behandlingen, tror jeg nok jeg må si at det tilligger det helseministeren å svare på. Vi har ikke hatt en debatt oss imellom på det punktet, og det må vi ha hatt før jeg skal kunne svare på det.

Det jeg har lyst til å si, er at vi har et nært og intensivt samarbeid. Vi har bl.a. et statssekretærutvalg. Vi har også en del møter oss imellom om problematikken knyttet til barn og unge og rus, både barne- og familieministeren, helseministeren og sosialministeren, som alle tre blir sterkt involvert i denne problematikken. Vi har ikke diskutert oss ferdige, og jeg kan ikke fra talerstolen nå komme med utsagn om konkrete tiltak, men vi jobber intensivt, og vi håper å finne gode løsninger. Jeg har også et samarbeid med justisministeren når det gjelder rusmisbruk og unge og barn i ulike voldssituasjoner og kriminalitet.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Inge Ryan til landbruksministeren, vil bli besvart av justisministeren på vegne av landbruksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 10, fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til barne- og familieministeren, er overført til utdannings- og forskningsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av barne- og familieministeren på vegne av utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 14, fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa til kommunal- og regionalministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Karin Andersen (SV): «I Aftenposten 2. januar 2002 opplyses det at Utenriksdepartementet i fjor høst nektet daværende justisråd Lasse Qvigstad ved Norges ambassade i Washington å publisere en kronikk fordi den inneholdt synspunkter som en fryktet kunne bli oppfattet som Norges offisielle holdning til amerikanske militærtribunaler.

På hvilken måte mener utenriksministeren at synspunktene i denne kronikken adskilte seg fra Norges holdning?»

Utenriksminister Jan Petersen: Representanten Karin Andersen legger i sitt spørsmål til grunn at Utenriksdepartementet nektet daværende justisråd Lasse Qvigstad ved ambassaden i Washington å publisere en kronikk om amerikanske militærdomstoler på grunn av kronikkens innhold. Dette medfører ikke riktighet. Beslutningen ble fattet på prinsipielt grunnlag og uten hensyntagen til innholdet i artikkelen.

Ytringsfriheten er en av pilarene i ethvert demokratisk samfunn. Ytringsfriheten må gjelde for alle. Offentlige tjenestemenn har i utgangspunktet rett til å delta i den offentlige debatt på linje med alle andre, så lenge de opptrer som privatpersoner og ikke taler på vegne av den institusjon de arbeider for.

Når offentlige tjenestemenn uttaler seg om spørsmål på deres fagområde, vil imidlertid ytringsfriheten kunne bli begrenset av lojalitetsplikt. Denne stiller aktsomhetskrav hva angår uttalelser om forhold som hører inn under deres arbeidsområde, særlig når deres uttalelser kan oppfattes som uttrykk for Regjeringens syn. For offentlige tjenestemenn som har til oppgave å opptre på vegne av norske myndigheter overfor en fremmed stat, som norske diplomater i utlandet, gjelder det særlig sterke aktsomhetskrav.

Bakgrunnen for Utenriksdepartementets instruks til ambassaden i Washington 3. desember i fjor om å avstå fra å engasjere seg i den offentlige debatt om amerikanske domstoler, var som følger:

Ambassaden ble i begynnelsen av desember oppmerksom på at daværende justisråd Qvigstad hadde skrevet en kronikk om amerikanske militærdomstoler som han ville publisere i Aftenposten. Dette var rett før statsminister Bondeviks besøk til Washington, der saken ble tatt opp.

Utenriksdepartementet anså det som overveiende sannsynlig at Qvigstads kronikk ville kunne bli oppfattet som ambassadens og dermed norske myndigheters syn. Det må være Utenriksdepartementets ledelse og ikke den enkelte tjenestemann som må ha styring med når og hvordan norsk utenrikspolitikk presenteres. Hvorvidt Qvigstads personlige synspunkter ville sammenfalle med Regjeringens syn, er i denne sammenheng irrelevant.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret, men jeg finner begrunnelsen lite troverdig. Det hadde kanskje vært lettere å tru på det statsråden sier, at dette er en prinsipiell avgjørelse, hvis det i det hele tatt hadde vært mu-

lig å forstå hva som var Regjeringens synspunkt i saken, og man hadde hatt tillit til at Regjeringen hadde snakket med en klar og entydig stemme og tatt avstand fra noen av de klare rettssikkerhetsbrudd som man risikerer ved en slik behandling som vi nå ser konturene av. Det er altså rettsstatens grunnprinsipper og kjernen i demokratiet vi snakker om. Da er det svært viktig at land snakker høyt og tydelig, også til sine venner, når man er i en konflikt eller en krise.

Jeg vil da spørre statsråden: Hva har egentlig vært Regjeringens standpunkt overfor USA i de samtalen som har funnet sted? Har de på noen som helst slags måte skilt seg fra de synspunktene som Qvigstad framfører i sin kronikk?

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg må si at jeg finner det svært underlig, for å si det forsiktig, at spørren omtaler mitt svar som lite troverdig. At hun ikke er enig, vil jeg akseptere, men at hun stiller spørsmål ved troverdigheten, må jeg si jeg vil stille meg meget undrende til.

Nå er imidlertid Karin Andersen ute av det hun egentlig spør om, nemlig hva som er poenget med lojalitetsplikten. Det er etter mitt skjønn sakens kerne. Hva Norge mener om militærdomstolen, er noe annet enn det spørsmålet som her ble stilt. Når det gjelder det spørsmålet, har jeg belyst det tidligere i en spontanspørretime og gjort det helt klart at de grunnleggende rettssikkerhetskrav må stilles også i denne sammenheng, og det er det standpunktet som har vært fremført.

I den offentlige debatt har det vært oppe en rekke elementer når det gjelder hva militærdomstolene skal innebære. I så måte er det grunn til å huske at det var et rammeverk som man først reagerte på. Nå er det i ferd med å utvikles et innhold i dette rammeverket. En del spørsmål er det grunn til å stille fortsatt. Det vil jeg gjerne understreke. En del av de spørsmål som man stilte i norsk debatt, er nok nå i ferd med å bli besvart. Men vi kjenner dette først og fremst fra den amerikanske presses omtale av hva som kommer. La meg da ta forbehold for å se den endelige teksten.

Det er ikke noen grunn til ikke fortsatt å interessere seg for saken, men noen av problemstillingene tror jeg vil være positivt besvart, også fra Karin Andersens synspunkt. Men dette er altså noe annet enn embetsmenns lojalitetsplikt, som var det spørsmålet vi opprinnelig diskuterte.

Karin Andersen (SV): Jeg vil da få påpeke at spørsmålet lyder:

«På hvilken måte mener utenriksministeren at synspunktene i denne kronikken adskilte seg fra Norges holdning?»

Det er altså det substansielle innholdet i Norges posisjon spørsmålet gjelder. Spørsmålet om embetsmenns lojalitetsplikt har overhodet ikke vært berørt i mitt spørsmål. Det er andre som har tatt opp det tema. Min inte-

resse er genuint: Hva har Norge sagt, og hvorfor har ikke Norge snakket så tydelig at det har vært mulig å høre det? For nettopp i slike kritiske situasjoner, der viktige rettsprinsipper er truet, er det svært viktig at frie nasjoner holder steinhardt på rettssikkerhetsprinsippene, og sier åpent og tydelig fra før en nasjon har tatt en beslutning, og ikke etterpå. I ettertid er det svært vanskelig å gå inn i en dialog med en nasjon som har tatt et standpunkt i en slik sak. Ser ikke utenriksministeren at dette er spørsmålet, og at det er viktig for et land som Norge å tale entydig og klart? Da vil ikke bekymringen for at noen kan oppfatte det som at Norge taler med to tunger, overhodet kunne være til stede.

Utenriksminister Jan Petersen: Dette spørsmålet har jeg besvart, men jeg kan godt gjenta svaret på det, nemlig at vi har lagt til grunn at de grunnleggende rettsprinsipper som skal være for domstoler, skal gjelde i det spørsmålet. Det gir føring for en rekke av de detaljene som nå er under utarbeiding. Det standpunktet gav jeg helt klart uttrykk for i spontanspørretimen etter spørsmål fra Kristin Halvorsen. Det er også et synspunkt statsministeren gav uttrykk for i samtale med den amerikanske justisminister, slik at disse synspunktene har vært der hele tiden, og det er Karin Andersen sikkert kjent med.

Det som er problemet, er imidlertid at når det gjelder en del av enkeltelementene, har det ikke vært klart hva amerikanerne ville komme opp med. Men på en del av de områdene – jeg sier ikke alle, men på en del av dem – ser det ut til at noen av de bekymringene som man gjorde seg i den offentlige debatten, er det heldigvis ikke grunnlag for.

Når det gjelder selve spørsmålet, vil jeg peke på at her er det rett og slett ikke sammenheng mellom de to ledene, fordi spørsmålet bygger på en forutsetning som ikke er riktig, nemlig at norske myndigheter nektet Qvigstads artikkel fordi han var uenig i det som skulle være Regjeringens holdning. Jeg sier at det var ikke poenget. Dette dreier seg om hvem som skal styre presentasjonen av norsk utenrikspolitikk, som er et helt annet spørsmål. Om man er enig eller uenig i hva Qvigstad sa, er på siden av poenget.

S p ø r s m å l 2

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille utenriksministeren følgende spørsmål:

«Den norske regjeringen legger tilsynelatende vekt på å opptre nøytralt i konflikten mellom Israel og palestinerne. Dette til tross for at Israel gjennom blant annet Sikkerhetsrådets resolusjon 242 av 1967 er karakterisert som okkupant overfor palestinerne.

Er det Regjeringens oppfatning at Israel er å regne som okkupant på Vestbredden og i Gaza, og at den israelske utbyggingen av bosettinger i disse områdene er i strid med folkeretten?»

Utenriksminister Jan Petersen: Samarbeidsregjeringen vil videreføre Norges engasjement for fred i Midt-

østen. En løsning på konflikten må komme som et resultat av forhandlinger mellom partene og være basert på Sikkerhetsrådets resolusjoner 242 og 338.

Vestbredden, Gaza-stripen og Jerusalem er å regne som okkupert område etter folkeretten. Norge støtter Sikkerhetsrådets resolusjon 476, hvor det rettes skarp kritikk mot de israelske tiltak for å endre Jerusalems status – herunder annekseringen av Øst-Jerusalem.

I henhold til den 4. Genève-konvensjon om beskyttelse av sivile i krig er det ikke tillatt å forflytte egen befolkning til okkupert territorium. De israelske bosettingene i de okkuperte områder er derfor etter norsk syn folkerettsstridige.

Norge har gjennom en årrekke gitt sin tilslutning til etableringen av en palestinsk stat. En levedyktig palestinsk stat er en forutsetning for varig fred i Midtøsten.

Utgangspunktet for Norges engasjement er at konflikten i Midtøsten ikke kan løses med militære midler – kun gjennom forhandlinger. I Oslo-avtalen fra 1993 anerkjente partene hverandre og besluttet å arbeide for en fredelig løsning på konflikten. Kjernen i vårt arbeid er å bringe partene sammen slik at prosessen kan fortsette.

Norge tar sterk avstand fra enhver form for terrorisme. Vi har gjentatte ganger oppfordret palestinske myndigheter til å forhindre nye terroraksjoner og å arrestere dem som står bak terroranslag mot Israel.

President Arafat tok i sin tale 16. desember klar avstand fra terror, og de tiltakene han siden har iverksatt, viser at han tar kampen mot terrorisme alvorlig. Det er imidlertid avgjørende at de palestinske selvstyremyndighetene fortsetter arbeidet for å hindre nye terrorangrep.

Israel har på grunn av sin militære overlegenhet et spesielt ansvar for å opptre med tilbakeholdenhet. Likvideringer, straffetiltak mot sivilbefolkningen og ydmykende behandling av palestinske ledere kan bare nøre opp under hatet mot Israel og styrke de mest ytterliggående kreftene på palestinsk side.

Det helt avgjørende nå er å få en varig stans i voldshandlingene og iverksette tillitsskapende tiltak, slik at partene igjen skal kunne sette seg til forhandlingsbordet. Det er det vi prøver å bidra til, noe jeg gjorde klart under mitt nylige besøk til regionen.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg takker utenriksministeren for et krystallklart svar på det spørsmålet som er stilt, nemlig: Israel er en okkupantmakt. Israel okkuperer Palestina. Og punkt to: Regjeringen mener at de nye bosettingene som er foretatt av israelere inne på palestinsk område, er i strid med folkeretten.

Men jeg får ikke den krystallklare delen av svaret til å henge sammen med det Regjeringen og utenriksministeren ellers bruker tid på når det gjelder Midtøsten-konflikten. Det er jo ikke som Petersen sier i sitt svar, at det er Israels militære overlegenhet som skulle tilsi tilbakeholdenhet fra Israels side i forhold til voldshandlinger overfor palestinerne. Det er jo rett og slett det faktum at Israel er en okkupasjonsmakt i forhold til Palestina, som må understrekes. Det betyr at man ikke kan sitte med hendene i fanget og bare snakke om at volden må stoppe på

begge sider, men at man må stille krav til Israel om at hvis det skal bli en rettfærdig fred – og man faktisk mener at Israel okkuperer Palestina – må de trekke seg ut og respekttere de grensene som er.

Utenriksminister Jan Petersen: Det var vel mer en kommentar enn et spørsmål, men la meg likevel forfølge dialogen og si at ja, svaret var krystallklart, selv om det ikke var noen nyheter i det, for dette har jo vært etablerte holdninger fra norsk side lenge.

Det som er spørsmålet nå, er hvordan man får en fredsprosess som til de grader er gått av skinnene, tilbake igjen på skinnene. Da er det ganske grunnleggende at terroren må stoppes, tilliten må gjenopprettes, og man må tilbake til og følge det veikartet som Mitchell-kommisjonen, hvor bl.a. Thorbjørn Jagland var medlem, peker på. Det er ikke bare Norges og min holdning i situasjonen. Det er på mange måter hele omverdenen som har den samme beskjeden til partene. Jeg tror at skal man nå finne en løsning, er det veldig viktig å følge det veikartet som Tenet-forslagene og Mitchell-kommisjonen viser til, og det er altså det vi forfølger.

Jeg var nylig i Midtøsten, og det var det første besøket fra en utenriksminister etter at Arafat holdt sin meget viktige tale 16. desember. Jeg tror at den kom på et meget riktig tidspunkt, og det vil være å håpe at partene nå gradvis kan finne tilbake igjen. Det er meget viktig at det nå skjer.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg har lyst til å si at det er ikke så rart at man lurer, for det jeg oppfatter at utenriksministeren først og fremst legger vekt på når situasjonen i Midtøsten skal kommenteres, det er å legge press på Arafat for at han skal sette i verk de nødvendige tiltak for å stoppe volden. Men det presset som utenriksministeren kunne lagt på Sharon, er jo helt nødvendig for å få til en rettfærdig fred i Palestina. Jeg lurer på om utenriksministeren i sine samtaler med Sharon klart og tydelig har sagt at Israel okkuperer Palestina, og at bosettingene i de palestinske områder er ulovlige. Det må ligge til grunn for en fredsavtale.

Så er det ikke slik at resten av verden snakker med én stemme overfor Israel. Det er jo rett og slett slik at Norge i Sikkerhetsrådet og i Generalforsamlingen ikke stemmer for en resolusjon om utenlandske observatører i Palestina, fordi det ikke passer USA, og fordi det ville provosere Israel. Er det ikke rett og slett slik at hvis man skal få til en rettfærdig fred i Midtøsten, må noen si i klartekst til Israel at deres okkupasjon av palestinske områder ikke kan fortsette?

Utenriksminister Jan Petersen: Den beskrivelsen som nå ble gitt av den norske stemmegivningen i både Sikkerhetsrådet og hovedforsamlingen, deler jeg rett og slett ikke. Vi mener at når resolusjoner skal lages i Sikkerhetsrådet, er det viktig at rådet greier å samle seg om det som skal sies, og det er viktig at man også sier det som på det tidspunktet er det riktige. Og den var for svak på det tidspunktet angående terrorisme.

Jeg har lyst til å legge til at stemmegivningen ikke har skapt noen som helst problemer i forhold til de palestinske områdene. Jeg kan vel si så mye som at de palestinske myndighetene nå nettopp er opptatt av at Norge skal være en brobygger og gi beskjeder videre til de andre partene. Og det er selvfølgelig en viktig rolle som jeg med den aller største glede har vært med på å gjennomføre. Så jeg tror at det i etterhånd ikke er tvil om at dette var en riktig stemmegivning, og at den har gjort det lettere for oss å være med på å lage en samlet løsning enn det det ellers måtte være.

Ellers er det ikke riktig at vi utelukkende snakker i forhold til Arafat når det gjelder terrorismen. Våre beskjeder i forhold til israelerne har hele tiden vært meget klare, og vi har lagt vekt på å fremføre dem samtidig som vi fremfører dem til Arafat. Jeg ville være helt enig med Kristin Halvorsen i at hvis det var slik at man bare sendte beskjed til den ene parten, ville det være galt.

De beskjedene vi har sendt, er om de norske holdningene som Kristin Halvorsen er vel kjent med.

S p ø r s m å l 3

Karl-Anton Swensen (Kp): Jeg skal stille følgende spørsmål til kirke- og kulturministeren:

«Styret i NRK har lagt ned kortbølgesendingene. Dette rammer spesielt handelsflåten. Kystpartiet har vært, og er, en pådriver for å opprettholde et tilfredsstillende sendetilbud for fiske- og handelsflåten. Det har vært tverrpolitisk enighet om viktigheten av disse sendingene. Det er derfor med stor undring vi nå registrerer at NRK uten politisk behandling legger ned kortbølgesendingene.

Hvordan ser statsråden på denne beslutningen, og vil det bli tatt initiativ for å starte opp sendingene på nytt?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: NRK har ei fri stilling i redaksjonelle spørsmål og i høve til drifta av selskapet. Dette følger av kringkastingslova, NRK sine vedtekter og av sjølve organiseringa som eit aksjeselskap.

Når det gjeld nedlegginga av kortbølgesendingane, har styret i NRK lagt til grunn at dette ikkje fører til nokon stor reduksjon av tilbodet. Styret si grunngjeving er at som følgje av ny teknologi har nordmenn i utlandet i dag betre tilgang til nyhende og informasjon frå Noreg enn for berre få år sidan. NRKs radiokanalar er i dag tilgjengelege på Internett og via satellittmottakar.

NRK står som kjent overfor store økonomiske utfordringar. Etter krav frå generalforsamlinga skal NRK sitt driftsbudsjett gå i balanse. Det er viktig at NRK får rom til å gjennomføre dei tiltaka som er naudsynte for verksemda. Det viktige i eit politisk perspektiv må vera å sikra at ei omlegging i minst mogleg grad går ut over NRK si hovudverksemd og oppgåva som allmennkringkastar.

Det ligg altså innanfor NRK sine fullmakter å leggja ned kortbølgesendingane, og eg har ikkje tenkt å ta noko initiativ andsynes NRK i denne saka.

Karl-Anton Swensen (Kp): Mener statsråden at det er tilfredsstillende saksbehandling at styret i NRK i bud-

sjettsalderingen salderer bort en slik viktig sak og funksjon som dette er for den norske handelsflåten og nordmenn ellers i alle verdensdelar, spesielt med tanke på at Stortinget har vedtatt utbyggingen og driften av kort- og mellombølgeanleggene?

Når det gjelder endringer her, er jo de tradisjonelle nyhetssendingene og det redaksjonelle nivået i NRK endret, slik at de ikke får disse nyhetsbulletinene på 30 minutter over hele verden på samme måten som de tidligere har fått. Ser ikke statsråden viktigheten av å ha en politisk behandling, gjerne i Stortinget, av en så samfunns viktig sak som disse utenlandssendingene er og har vært?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det kunne vera freistande å gripa inn i forhold til både det eine og det andre forslaget som NRK sitt styre har drøfta og vedtatt, når det gjeld korleis NRK skal klara å få økonomien til å gå i balanse. For meg er det likevel viktig å streka under kva som er statsråden si rolle, og kva som er rolla til NRK sitt styre.

Vi veit at både gjennom Internett og satellittmottaka kjem NRK ganske breitt og vidt ut òg i forhold til folk som bur i utlandet, og eg står fast ved det som eg sa i mitt fyrste svar, at eg ikkje har tenkt å ta noko initiativ i forhold til NRK. Eg kan lika eller ikkje lika det dei gjer, men dersom eg skulle ha tatt eit initiativ overfor NRK når det gjeld alle dei forslaga dei no har vedtatt om kva dei skal gjera for å få balanse i økonomien sin, hadde eg faktisk tatt frå NRK sitt styre og kringkastings sjefen det ansvaret dei har i forhold til si arbeidsoppgåve. For meg er det viktig å klara å la vera å ta eit initiativ når dei fattar vedtak som eg ikkje alltid er like glad for.

Karl-Anton Swensen (Kp): Man hevder her at problemet er at styringsformen aksjeselskap gjør at man ikke kan gripe inn i satsinger som Stortinget tidligere har vedtatt. Ser statsråden problemet med at man har overført beslutningsmyndighet fra statsråden til styret i NRK når det gjelder slike viktige nasjonale ansvarsområder og spørsmål? Vil statsråden eventuelt ta et initiativ til å gjøre noe for å endre denne styringsformen, og gjerne praksisen, overfor NRK? I dag er det som generalforsamling hun kan gi sine instruksjoner.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Den måten NRK er organisert på, er vedtatt av Stortinget for ikkje så veldig mange år tilbake. Eg skal ikkje repetera historia i forhold til kva for parti som sa ja eller nei til organisasjonsmåten. Eg tar til etterretning at det er vedtatt, og det må eg halda meg til.

Eg vil òg leggja til at når det gjeld Barentshavet, er radiosendingar sikra f.eks. ved sendarar på Røst og Nordkapp. NRK informerer òg om at dei har undersøkt interessa hos reiarane for ei nyhendepakke som kan sendast over e-post til dei som kan ta inn det. NRK prøver òg på sin måte å yta tenester for dei som ikkje bur i Noreg, når det gjeld formidling av norske nyhende.

Eg må ta til etterretning dei vedtaka som NRK har gjort. Og som sagt, eg trur at om eg hadde gripe inn på alle dei områda der ulike representantar her i salen har bedt meg gripa inn, så hadde eg korkje hatt kringkastingsjef eller styre etter ei tid. For meg er det viktig å streka under kva som er mitt ansvar, og kva som er styret og kringkastingsjefen sitt ansvar.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Inge Ryan til landbruksministeren, vil bli besvart av justisministeren på vegne av landbruksministeren.

Inge Ryan (SV): «Mener Regjeringa at dagens kyllingproduksjon overholder bestemmelsene i dyrevernsloven § 5, og hvilke tiltak akter Regjeringa å iverksette for å bedre etikken i kyllingproduksjonen?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Dyrevelferd og etikk i husdyrholdet, herunder kyllingproduksjonen, er et viktig spørsmål for Regjeringen. Landbruksdepartementet arbeider med en stortingsmelding om dyrevelferd og dyrehold, som vil ta for seg og drøfte alle sider ved dyrehold ut fra en dyrevernmessig og etisk synsvinkel. De avlsmessige sidene vil også bli berørt i denne meldingen. Meldingen skal etter planen legges fram for Stortinget i løpet av 2002.

Den norske kyllingproduksjonen bygger på et avlsmateriale som i hovedsak er felles for hele Vest-Europa. Med Norges lille produksjon av slaktekylling har det ikke vært økonomisk mulig å opprettholde en nasjonal avl på dette området. I avlsarbeidet har det blitt lagt stor vekt på rask tilvekst og stor muskelfylde. Dette har medført at dyrene kan utvikle beinproblemer fordi beindannelsen i skjelettet ikke i samme grad har fulgt med i utviklingen.

I bl.a. Sverige er det gjennomført vitenskapelige undersøkelser av slaktekylling som viser at mange dyr har beinproblemer. Tilsvarende undersøkelser er ikke gjennomført i Norge. Gjennomgang av kassasjonsrapporter fra enkelte norske slakterier viser at kassering på grunn av beinlidelser ligger på ca. 0,01 pst. Disse undersøkelsene vil imidlertid ikke avdekke alle de forhold som er registrert i de svenske undersøkelsene, men gir likevel en indikasjon på forholdene. Selv om dette er et problem som på grunn av effektiv avl har tiltatt de senere år, vil jeg likevel ikke si at problemet i vårt land er så stort at det er grunn til å hevde at produksjonen er i strid med dyrevernsloven. Årsaken til at det kan synes at problemet er mindre hos oss enn i enkelte andre land, er bl.a. at det i Norge er vanlig å slakte kyllingene ved lavere vekt enn i våre naboland. Dette gjør at kyllingene ikke utvikler beinproblemer i samme grad som dyr som vokser seg større og tyngre.

Ulike miljøfaktorer som fôr og fôring, dyretetthet, stell og røkt påvirker også tilstanden. Forholdsvis små besetninger og god drift kan derfor også være med på å redusere problemene i Norge.

Det er likevel grunn til å være oppmerksom på problemet både for myndigheter og produsenter. Vi bør sammen søke å påvirke den internasjonale avlen som foregår på dette området, slik at den kan legges om i en mer velferdsmessig riktig retning for dyrene.

Næringen har utarbeidet en egen handlingsplan for dyrehelse, der det også legges opp til at det skal gjennomføres omfattende undersøkelser i Norge. Gjennom Kvalitetssystem i landbruket, KSL, vil det også kunne stilles krav til produsentene på dette området.

Departementet har i lengre tid vært opptatt av disse problemstillingene. Jeg vil i den forbindelse vise til at det nettopp er vedtatt en ny forskrift om hold av fjørfe, som har en egen bestemmelse nettopp om avl.

Inge Ryan (SV): Det er riktig som justisministeren sier, at næringen har utarbeidet en egen handlingsplan for dyrehelse, men den griper ikke tak i hovedproblemet, nemlig avlen.

I 1920 tok det ca. 120 dager å drette opp en slaktekylling på 1,5 kg. I dag gjør man det samme på 32 dager. Skulle man sammenligne det med oss mennesker, ville altså et spedbarn ha blitt 100 kg på én måned. Da skjønner vi at det er snakk om enorme ting som har skjedd i forhold til måten man håndterer disse dyrene på.

Det blir sagt i svaret fra statsråd Dørum at man ikke mener det er i strid med dyrevernsloven. I dyrevernsloven § 5 står det at det er forbudt å avle dyr som har fått arveanleggene sine endret slik at avlen «påverkar dei fysiologiske funksjonane i uheldig lei», eller at «dyret blir påført unødig lidning».

Jeg er uenig i svaret fra statsråd Dørum at dette ikke påvirker dyrene i «uheldig lei». Jeg spør derfor på nytt: Er det ikke vilje i Regjeringa til å se på om man bør endre forskriftene og kravene til næringen, slik at den må gjøre dette på en langt mer dyreetisk bra måte?

Statsråd Odd Einar Dørum: Som jeg sa i mitt første svar, har vi nettopp vedtatt en ny forskrift om hold av fjørfe som har en egen bestemmelse nettopp om avl, og jeg skal tillate meg å sitere bestemmelsen:

«I avlsarbeidet skal det legges vekt på å få frem friske og robuste dyr. Det skal arbeides for å selektere bort negative egenskaper som dårlig helse, herunder beinproblemer, aggresjon, frykt, fjørplukking- og hakking og behovet for restriktiv fôring. Det skal arbeides for å få frem dyr som kan ha normal belysning (inkludert naturlig lys) om dagen og normal mørkeperiode om natten.»

Nå er ikke jeg, som representanten sikkert er kjent med, noen spesialist på landbruk, men det framgår klart i det svaret som jeg framførte på vegne av landbruksministeren, at det vil komme en egen stortingsmelding der man ser på etikk og dyrehelse på bred basis. Jeg vet at landbruksministeren er opptatt av disse spørsmålene. Han har til og med provosert mange ved å si at dyreetikken ikke bare skal gjelde på landet, men også i byen.

Inge Ryan (SV): Vi imøteser stortingsmeldingen om dyrevelferd. Det er en stortingsmelding som i hvert fall SV hilser velkommen. Vi tror vi har mye å ta tak i der. Det som jeg er opptatt av, er at man ikke i påvente av at man får behandlet meldingen i Stortinget, glemmer at man har dyr som lever i dag, men at man faktisk kontinuerlig prøver å følge dette opp til beste for disse dyrene.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg regner med at landbruksministeren oppdrar sine barn på rett måte. Jeg har selv kjøpt egg fra frittgående høner på hans gård, så jeg regner med at landbruksministeren på den måten også i sin praktiske livsførsel gir uttrykk for at han tar etikkspørsmålet på alvor. Han har også som politiker markert dette veldig tydelig overfor offentligheten.

Det anliggendet som representanten Ryan framfører, nemlig at man skal være kritisk i etikken og framføre det på en ryddig og skikkelig måte, vil bli ivaretatt ved at meldingen blir lagt fram. Da vil også Stortinget få sjansen til å behandle det.

S p ø r s m å l 5

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«En kvinne kjørte i 144 km/t i 90 km-sone på E6 gjennom Østfold. Borgarting lagmannsrett stadfester byrettens dom om betinget fengselsstraff selv om lovbruddet vanligvis kvalifiserer til ubetinget fengselsstraff. Begrunnelsen er at soning kan medføre at kvinnen blir utstøtt fra sin muslimske familie.

Mener statsråden at religiøs tilhørighet kan virke formildende ved domsavsigelser?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er ikke riktig at lagmannsretten i sin kjennelse 14. desember 2001 begrunnet den betingede reaksjonen med at soning kunne føre til at kvinnen ble utstøtt fra sin familie. Lagmannsretten sier tvert imot uttrykkelig – og jeg siterer fra premissene:

«På grunn av den likhetstanke som må gjelde ved straffutmåling, finner retten at dette ikke kan gi grunnlag for en betinget reaksjon.»

Det synspunktet har jeg forståelse for. Når lagmannsretten likevel kom fram til at fengselsstraffen burde være betinget, ble dette begrunnet med at det hadde gått lang tid fra det straffbare forholdet fant sted, og med hensynet til den siktedes helsetilstand.

Jeg kan som justisministeren ikke kommentere nærmere lagmannsrettens straffutmåling i den konkrete saken, men på generelt grunnlag vil jeg få legge til: Når retten har konstatert at en person har gjort seg skyldig i en straffbar handling, skal den utmåle en straff innenfor lovens strafferammer. Prinsippene for straffutmålingen er ikke nedfelt i loven, men er utviklet gjennom rettspraksis over tid. Sentrale momenter ved straffutmålingen er handlingens grovhet og hvilken grad av skyld som er utvist. I tillegg kan det foreligge skjerpene eller formildende omstendigheter utenfor selve handlingen. En

slik formildende omstendighet kan være at fengselsstraff vil virke særlig hardt, f.eks. på grunn av høy alder, sykdom eller andre forhold.

Retten kan legge vekt på individuelle konsekvenser av fengselsstraff også ved straffutmåling for farts- og promilleovertridelser, selv om straffutmålingen her er så standardisert at det er mindre rom for slike individuelle straffutmålingsmomenter.

Det er lang tradisjon hos oss for at strafferammene er vide, og for at vi har få lovregler om hvilke hensyn som skal tas ved straffutmålingen. På den måten kan retten fastsette den straffen som er mest rimelig, hensiktsmessig og rettferdig i hver enkelt sak. I siste instans er det opp til Høyesterett å gi direktiver om hvilke hensyn som kan tas i ulike typer av saker. Slik bør det etter mitt syn fortsatt være.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har ikke selv lest kjennelsen. Mitt spørsmål bygger på en artikkel i Moss Avis fra lørdag 15. desember 2001. Det står der:

«Dommerne henviste til rettsboken at råkjøreren er en ung muslimsk kvinne som bor hjemme hos sine foreldre, der faren er svært konservativ og lever etter de regler og normer han kjenner fra Pakistan. Kvinnen hadde ikke fortalt familien om hendelsen i Råde.»

Det står videre at dette er bakgrunnen for at det ble gitt en betinget dom, selv om dette egentlig kvalifiserer til ubetinget fengselsstraff.

Så antageligvis er dette noe som ligger helt utenfor saken. Jeg vet ikke hvor disse journalistene som har gått gjennom dette, har vært, men siden dette utledet mitt spørsmål, vil jeg likevel følge opp: Hvis det viser seg at det er noe hold i dette, er da statsråden enig i at sader, skikker, tradisjoner og familiejustis i et opprinnelsesland kan være et grunnlag for formildende omstendigheter?

Statsråd Odd Einar Dørum: I den artikkelen i Moss Avis som representanten Hedstrøm har sitert fra – og det er helt rett sitert av representanten Hedstrøm, for jeg har kjennelsen foran meg – heter det videre at kvinnen ikke hadde tort å fortelle sine foreldre om hendelsen, med følgende konklusjon:

«På grunn av den likhetstanke som må gjelde ved straffutmåling, finner retten at dette ikke kan gi grunnlag for en betinget reaksjon.»

Det betyr at retten har foretatt en summering av forholdene, og så går retten inn på andre forhold, som jeg har nevnt. Det går bl.a. på tiden og på helsesituasjonen. Jeg har tidligere sagt, med det sitatet jeg hadde fra rettskjennelsens premisser, at jeg har forståelse for den måten å tenke på. Jeg vil gjerne si det så generelt som at når man lever i Norge, må man også finne seg i at det er vår rettstradisjon man forholder seg til. Det må være gjeldende uansett. Jeg føler at lagmannsretten også har gjort det i den kjennelsen jeg har sitert fra.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for tilleggs svaret. Dette er meget gledelig. Da kan det ikke skapes en oppfatning i opinionen blant Kari og Ola nordmann om at det er en forskjellsbehandling avhengig av etnisk opprinnelse eller tradisjoner i andre land. Domme- re i lignende saker senere må se bort fra denne spesielle saken, fordi det var andre omstendigheter som gjorde at det ble gitt betinget fengselsstraff.

Statsråd Odd Einar Dørum: Domstolene vil alltid sette seg inn i det materialet som foreligger. Men la meg ta et eksempel i hypotetisk konjunktiv som jeg ville slått ned på som justisminister – ikke overfor en enkeltdom, men i lovgivning: La oss tenke oss at en rettsinstans et eller annet sted i Norge, hvor en mann fra en annen del av verden hvor man ofte kan behandle kvinner hardt, nesten har slått en kvinne helseløs. Så sier retten at på grunn av at det ikke er så uvanlig å opptre slik der mannen kommer fra, så skal man slippe lett. Jeg kan forsikre om at den type holdninger vil jeg slå ned på gjennom adekvat lovgivning.

S p ø r s m å l 6

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg vil stille justisministeren følgende spørsmål:

«Vi har de siste uker sett at flere ungdommer har forsvunnet på en uforklarlig måte. Politi og letemannskaper har fornuftig nok umiddelbart satt i gang leteaksjoner og etterforskning for å finne de savnede. Det viser seg imidlertid at reaksjonen fra myndighetenes side er svært forskjellig i slike saker.

Hva vil statsråden gjøre for at man skal få en mest mulig lik behandling av slike saker over hele landet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er en prioritert og viktig oppgave for politiet å reagere raskt og målrettet når en person blir meldt savnet. Årlig mottar politiet i Norge opp mot 3 000 slike meldinger. De fleste som meldes savnet, kommer imidlertid til rette etter kort tid, med eller uten bistand fra politiet.

Politiet skal uansett ta en savnetmelding på alvor, om nødvendig ved å sette i gang leteaksjoner og etterforskning som kan føre til at den savnede blir funnet.

Det synes imidlertid åpenbart at man har savnet entydige og klare retningslinjer for håndtering av slike saker, slik Politidirektoratet også har bekreftet.

Politidirektoratet sendte allerede 1. juli i fjor ut nye retningslinjer som skal sikre en mer enhetlig og kvalitetsmessig behandling av melding om saknet person. Retningslinjene tar for seg alle sider ved politiets plikter når en melding om savnet person mottas.

Politidirektoratet vil nå evaluere retningslinjene for å se om de er tilstrekkelig hensiktsmessige i forhold til de krav som må stilles til politiets innsats på dette området. Det er ikke minst den delen av retningslinjene som omhandler kontakten med de pårørende, som skal etterprøves.

Det er dessuten tatt initiativ til å igangsette opplæring av spesielle tjenestemenn i alle politidistrikter som får

særlig ansvar i alle typer saker der det er påkrevd å ha nær kontakt med pårørende eller andre som har vært utsatt for kriminalitet.

Når det foreligger meldinger om personer som er savnet, vil det også være aktuelt for politiet å avgjøre om det skal innledes etterforskning for å klarlegge om et straffbart forhold har funnet sted. Riksadvokaten har derfor engasjert seg aktivt i dette. Blant annet ble politiets etterforskningmessige ansvar i savnetsaker bredt omtalt under riksadvokatens årlige møte med statsadvokatene i fjor.

Ytterligere opplyser riksadvokaten at han for tiden arbeider med et generelt rundskriv om politiets behandling av savnetmeldinger.

På denne bakgrunn er jeg trygg på at de svakheter som tidligere har gjort seg gjeldende når det gjelder politiets behandling av meldinger om savnet person, i fremtiden vil bli rettet opp. Både fra politidirektøren og fra riksadvokaten er det nå gitt klare signaler om hvilken prioritet og kvalitet politiet skal gi denne type arbeid. Ikke minst vil det gjelde politiets kontakt med de pårørende. Jeg er glad for å kunne konstatere at de siste sakene som har vært omtalt i media om savnede ungdommer, så langt synes å ha vist seg å bli behandlet på en tilfredsstillende måte av de involverte politidistrikter.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden for svaret. Det er åpenbart at det er forskjell på teori og praksis i departementet.

Det har i Haugesund/Karmøy-distriktet i løpet av det siste halvannet år vært tre forsvinningssaker som har klare likhetstrekk med de saker som nå pågår. I den ene av disse sakene ble den savnede ved en tilfældighet funnet omkommet. Jeg har vært i kontakt med de pårørende i to av disse sakene, og de er svært misfornøyde med politiets innsats både på grunn av sen reaksjon og på grunn av generelt liten velvilje. Jeg har også de siste dagene blitt kontaktet fra flere kanter av landet hvor erfaringene er de samme.

I forsvinningssaken om den 17 år gamle Bjarne Eide, som forsvant natt til 18. juni 2000, gikk det lang tid før det ble igangsatt etterforskning og søk. Dette var ifølge foreldrene dessuten så mangelfullt at de selv måtte drive med pengeinnsamling for å søke etter sin kjære sønn.

Syns statsråden det er riktig at man i et av verdens rikeste land skal drive med pengeinnsamling for å finne sine kjære? Og vil statsråden bidra til at man gjenopptar disse sakene, slik at de pårørende nå kan få fred?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg skjønner at representanten engasjerer seg sterkt i enkeltsaker. Men jeg vil minne om det jeg sa i svaret. Jeg sa at det åpenbart har vært svakheter, at det er tatt initiativ for å utbedre disse svakhetene, som er bekreftet både fra politidirektørens side og fra riksadvokatens side, at det ble sendt ut retningslinjer for dette 1. juli i fjor og at disse skal evalueres. I det ligger det en erkjennelse av at det er klart at en kan forbedre seg i disse sakene. Det har jo vært debatt om det før.

(Statsråd Dørum)

Det er ikke slik at det er i departementet man styrer praksis. I departementet skal man gjennom Politidirektoratet og i samarbeid med politidistriktene sørge for at man gjør en best mulig jobb. Når man da erkjenner at jobben kan gjøres bedre, så er det et utgangspunkt for at man kan gjøre en bedre jobb. Det er slik i politiet at når man erkjenner at man kan gjøre en bedre jobb, så prøver man å få det til.

Når det så gjelder bl.a. søk etter omkomne, så har Stortinget medvirket aktivt til at vi har fått en egen finansieringsordning for dette, som jeg tror gir et utmerket utgangspunkt for at man ikke skal gjøre det slik som det ble nevnt. Jeg kjenner jo selv til fra forrige gang jeg var justisminister, bruk av KNM «Tyr», bl.a. etter Sleipnerulykken, hvor jeg bl.a. sørget for at pårørende ikke skulle komme i den situasjonen som representanten Vaksdal tar opp.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden igjen for svaret.

Vi ser at budsjettposten til søk etter savnede til sjøs ble økt dramatisk på fjorårets budsjett, og at man også gjennom politimestrene i Bodø og Stavanger kan få midler til søk dersom lokale politimyndigheter godkjenner dette.

I forsvinningssaker er det imidlertid vanskelig å fastslå om de savnede befinner seg til lands eller til vanns. Jeg vil derfor spørre statsråden om han vil se på kriteriene for tildeling av slike midler, og om han også kunne tenke seg å gi kompensasjon til de etterlatte som har hatt store økonomiske utgifter.

Videre ser man at i noen saker har Forsvaret bidratt med eksempelvis dykkere og søkefartøy, mens i andre saker har dette vært umulig å få til. Vil statsråden se nærmere på samarbeidet mellom politiet og Forsvaret i slike saker, slik at vi også her kan få en mest mulig lik behandling over hele landet?

Statsråd Odd Einar Dørum: Vi vil få en sjanse til å se på noen av de spørsmålene som representanten Vaksdal tar opp, bl.a. i forbindelse med sårbarhetsmeldingen, og også ved den påfølgende behandling av innstillingen fra det som heter Jorkjend-utvalget, som ser på bruken av redningsressursene i Norge.

Det er en tradisjon for at politiet ikke bare har samarbeid med Forsvaret, men også ikke minst med ulike frivillige krefter lokalt. Mitt inntrykk er at det samarbeidet ofte fungerer bra. Kan det forbedres, er det et spørsmål jeg alltid vil se på.

Jeg er også enig med representanten i at den ordningen vi har fått med søk etter omkomne, gir en bedre mulighet. Om det er sider ved ordningen som kan utbedres, er et spørsmål jeg vil ta med meg i mitt videre arbeid.

S p ø r s m å l 7

John I. Alvheim (FrP): Jeg stiller følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«Det har lenge vært et problem at fylkeskommunene ikke har hatt nok behandlingsplasser for rusbehandling, mens private behandlingstilbud har hatt betydelig ledig behandlingsskapasitet.

Hva vil statsråden gjøre med dette når nå staten overtar de fylkeskommunale spesialtilbudene for rusbehandling?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Statlig overtakelse av spesialisthelsetjenesten fra 1. januar i år omfatter også tiltak for rusmiddelmissbrukere som er hjemlet i spesialisthelsetjenesteloven. Disse utgjør omtrent 20 pst. av tiltaksapparatet, hvorav hovedvekten er polikliniske tiltak som de psykiatriske ungdomsteam. Jeg viser her til Stortingets behandling av helseforetaksloven. Selv om deler av tiltaksapparatet for rusmiddelmissbrukere er overført til statlig eierskap, har fylkeskommunen fortsatt et ansvar etter lov om sosiale tjenester for å sørge for plasser på institusjoner for omsorg for og behandling av rusmiddelmissbrukere.

Regjeringen vil om kort tid sende ut et høringsnotat om fremtidig organisering av de fylkeskommunale institusjoner for behandling av rusmiddelmissbrukere. Gjennomgangen av tiltakene for rusmiddelmissbrukere omfatter både de private og de offentlige tilbudene. Målet med den statlige overføringen av spesialisthelsetjenestene er å få mer helhetlig styring, et tydelig politisk ansvar, bedre samlet utnyttelse av ressursene og en bedre helsetjeneste til pasientene. Dette målet står fast også når det gjelder tiltak for rusmiddelmissbrukere som nå organiseres under statlige foretak, og det vil være en viktig premiss i det forslaget som Regjeringen om kort tid sender på høring.

Regjeringen vil styrke behandlingstilbudet for rusmiddelmissbrukere. Det må være et mål at de som ønsker behandling, får et tilbud om det, og det er nødvendig med varierte tilbud både i offentlig og privat regi.

Relativt sett har Norge et tiltaksapparat med et ganske høyt antall institusjonsplasser. Spørsmålet er likevel i hvilken grad tilbudet og organiseringen er tilpasset dagens behov, og om det blir godt nok utnyttet samlet sett.

Et bedre behandlingstilbud for rusmiddelmissbrukere, som Regjeringen legger opp til, forutsetter at vi må ta hensyn til rusmiddelproblemenes sammensatte karakter, rusmiddelmissbrukernes ulike behov og nødvendigheten av et variert tiltaksapparat. Et annet viktig element er at den enkelte får den best egnede hjelp ut fra sitt behov. Mens noen trenger behandling forankret i psykiatriske eller terapeutiske metoder, trenger andre mer omsorgsrettet bistand og sosialpedagogisk oppfølging. Hjelpen må være forankret i de lokale helse- og sosialtjenestene, være basert på samarbeid og tiltakskjedetenkning, og oftest ha et langsiktig perspektiv.

Regjeringen har så langt kommet med noen svært viktige bidrag for å bedre behandlingstilbudet og helsetjenestene for rusmiddelmissbrukere: Helsetjenesten skal nå få et tydeligere ansvar for å sørge for helsetjenester også til rusmiddelmissbrukere. Dette markerer vi i første omgang ved at ansvaret for legemiddelassistert rehabilitering og lavterskelhelsetiltak nå er overført til Helsedepartementet.

tementet. Disse områdene får også en betydelig budsjettmessig styrking fra 2002. Regjeringen vil utarbeide en handlingsplan mot rusmiddelproblemer i løpet av dette året. Planen vil i tillegg til forebyggende tiltak vektlegge et bedre behandlingstilbud for rusmiddelmissbrukere. Det er videre presisert overfor helseforetakene at de må ivareta videre utvikling og tilretteleggelse av tiltak for personer med psykiske lidelser og omfattende rusmiddelmissbruk. Premissene for den fremtidige organiseringen av behandlingstilbudene for rusmiddelmissbrukere vil være en tydeligere ansvars plassering, en styrking av det spesialiserte behandlingstilbudet og en bedre tilgjengelighet for alle, uavhengig av bosted og kommunal økonomi. Private institusjoner og frivillige krefter har – og må fortsatt ha – en viktig plass i arbeidet for å hjelpe rusmiddelmissbrukere. Det er viktig å utnytte den samlede kapasitet og kompetanse.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som virker lovende for fremtiden. Det har dessverre vært svært mange eksempler på at fylkeskommunene etter enkeltvedtak som er gjort i fylkesnemndene, på grunn av manglende kapasitet og dårlig økonomi ikke har oppfylt sine forpliktelser i henhold til loven når det gjelder behandling, og særlig tvangsbehandling, av rusmiddelmissbrukere.

Spørsmålets utgangspunkt var å få bekreftet fra helseministeren at man med de nye foretakene, som nå har overtatt ansvaret for de fylkeskommunale institusjonene, kan være sikker på at pasientene får den behandling som de etter gjeldende lovverk har krav på, at disse tjenestene blir skaffet til veie for pasientene selv om man ikke har egnede institusjoner i egen region. Mitt første tillegsspørsmål er: Kan helseministeren her og nå garantere at denne praksis vil bli fulgt av de regionale helseforetakene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har allerede i det oppdraget de nye regionale helseforetakene har fått for 2002, presisert at de må ivareta en videre utvikling og tilretteleggelse av tiltak for personer med omfattende rusmiddelmissbruk. Den høringsrunden som vi nå setter i gang, skal bidra til å klargjøre hvilke av de fylkeskommunale institusjonene som hører innunder helselovgivningen, og dermed er spesialisthelsetjeneste, og hvilke som ikke hører innunder helselovgivningen, og dermed hører innunder sosiallovgivningen.

Samtidig arbeider vi med et opplegg for at helseforetakene i større grad skal kunne gjøre bruk av samarbeid med private institusjoner gjennom avtaler. Jeg regner med at det vil bli et helhetlig opplegg, som bedre enn i dag kan ivareta de hensyn som representanten Alvheim etterspør.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen statsråden for svaret og ser med forventning frem til den praksis som nå vil bli lagt for dagen i tiden fremover. Jeg håper også inderlig at rusomsorgen totalt sett i større grad enn tidligere vil bli en oppgave for det norske helsevesen.

Mitt siste tillegsspørsmål gjelder praksis ved inntak til behandling. Det kravet som i dag stilles fra offentlige behandlingstilbud, er at pasientene skal være rusfrie – de skal faktisk være edrue – før de tas inn til behandling. Vil helseministeren gjøre noe med denne praksisen, slik at man kan få pasientene inn til behandling når de er motivert for å prøve å bli edrue, og ikke tre uker etterpå?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil i forbindelse med at jeg overtar et tydeligere ansvar for helsetjenestene for rusmiddelmissbrukere, gjennomgå alle sider ved måten disse tjenestene skal gis på, inklusiv spørsmålet om tilgjengelighet og tilgang til tjenestene, som representanten Alvheim nå spør om.

S p ø r s m å l 8

May Hansen (SV): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Den psykiske helsen til asylsøkere er ofte dårlig av ulike årsaker. Den medisinske oppfølgingen er mange steder for dårlig. Helsetilstanden blir ofte forverret av at man bor i mottak i to til tre år på et rom med flere barn. Usikkerheten om hvorvidt man får opphold eller ikke, er også en medvirkende årsak. Dette rammer hele familien, og barn lever under uverdige forhold over tid.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette for å bedre helsetilstanden for dem det gjelder?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først understreke at det er en prioritert oppgave for Regjeringen og kommunalministeren å redusere saksbehandlingstiden og sikre raskere bosetting for dem som får bli i landet, samtidig som vi må legge til rette for raskere retur for asylsøkere som får avslag på sin søknad om asyl.

Som representanten May Hansen påpeker, har mange flyktninger og asylsøkere alvorlige fysiske og psykiske helseplager som følge av de belastningene de har vært utsatt for. Det er derfor viktig at helsetjenesten greier å fange opp og gi et godt tjenestetilbud også til denne gruppen. I Norge har flyktninger og asylsøkere den samme retten til helse- og sosialtjenester som den øvrige befolkningen. Det innebærer bl.a. at de er omfattet av fastlegeordningen – jeg vil her vise til forskrift om fastlegeordning i kommunene, § 3. For flyktninger og asylsøkere og andre grupper med spesielle og sammensatte behov er det særlig viktig å ha en fast legekontakt, også fordi fastlegen er ansvarlig for å koordinere ulike typer tjenester for sine pasienter.

Statens helsetilsyn har nå etter oppdrag fra Helsedepartementet utarbeidet forslag til nye retningslinjer for helsetjenestetilbudet til innvandrere og asylsøkere. Retningslinjene skal gi informasjon om hvordan helsetjenestetilbudet til asylsøkere og flyktninger bør være, både når det gjelder innhold, omfang og organisering. De nye retningslinjene er forventet å skulle bidra til å gi et faglig forsvarlig helsetjenestetilbud til asylsøkere og flyktninger, bl.a. gjennom å klargjøre ansvarsforholdet mellom

de ulike nivåene i tjenesten. Jeg regner med at disse retningslinjene vil tre i kraft i løpet av dette året.

Alle helseregioner har i dag egne psykososiale team for flyktninger, som har ansvaret for å heve kompetansen innenfor første- og andrelinjetjenesten når det gjelder arbeid med flyktnings psykiske helse. De psykososiale teamene gir i tillegg polikliniske undersøkelser og behandling av traumatiserte flyktninger. I tråd med forslaget i St.meld. nr. 17 for 2000-2001 har vi i budsjettet for i år styrket de regionale psykososiale teamene for flyktninger og asylsøkere med midler tilsvarende én ny stilling i hvert team, slik at de skal kunne styrke sin rådgivningsvirksomhet overfor kommunene. For å styrke kompetansen i helsetjenesten på det som gjelder flyktnings helse, har Stortinget vedtatt å opprette en kompetanseenheter for somatisk og psykisk helse og omsorg blant personer med innvandringsbakgrunn. Enheten er nå under oppstart ved Ullevål sykehus i Oslo.

May Hansen (SV): Jeg takker for svaret fra ministeren.

På tross av det statsråden sier om rettigheter, opplever mange asylsøkere at de blir en kasseball i helsevesenet og at helsevesenet vegrer seg for å behandle dem fordi problemene er kompliserte og sammensatte.

Jeg hørte det statsråden sa om kompetansesenteret, men vil helseministeren ta initiativ til at vi i større grad får spesialkompetanse, slik at de det gjelder, kan få adekvat behandling? Og bør man eventuelt tenke på andre boformer enn mottak for dem som har dårlig psykisk helse?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Svaret på det første spørsmålet, om en styrking av kompetansen, ligger i stor grad i at vi faktisk i inneværende års budsjett, altså i budsjettet for 2002, styrker alle de regionale kompetansesentrene for flyktninger og asylsøkere med midler tilsvarende én ny stilling, slik at de skal kunne styrke sin rådgivningsvirksomhet overfor kommunene, og at vi er i gang med å opprette denne kompetanseenheter ved Ullevål sykehus.

Jeg er imidlertid generelt opptatt av det samme som representanten May Hansen, at alle mennesker i dette landet som har krav på helsetjenester, skal møtes med den samme respekt, og med utgangspunkt i den samme respekt for menneskeverdet. Det må ikke være slik at pasienter med kompliserte problemer blir avvist fordi det er vanskelig å gi dem et tilbud som står i forhold til deres problemer. Det må også gjelde denne gruppen.

May Hansen (SV): Vi vet at det er en meget lang ventetid innenfor psykiatrien, og her er det en mye mer komplisert problematikk enn det vi er vant til.

Så en annen ting: Vi besøkte et mottak i går. Der var 18 barn stuet sammen på et ganske lite areal, med et meget dårlig innemiljø. Det fungerte som en barnehage – man kalte det barnebase – mens foreldrene var på skole, jobb eller andre steder. Denne barnebasen var åpen fra kl. 7 om morgenen til kl. 17 på ettermiddagen.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at barn i asylmottak får levelige forhold som ivaretar helseperspektivet både psykisk og fysisk? I mitt opprinnelige spørsmål var jeg inne på barneperspektivet, og i asylmottak lever barn under uverdige forhold i to-tre år.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det aller viktigste svaret på det spørsmålet er det arbeidet Regjeringen og Kommunaldepartementet er i gang med når det gjelder å effektivisere saksbehandlingstiden i asylsaker. Den lange oppholdstiden i mottak har sammenheng med den altfor lange, den uholdbart lange, saksbehandlingstiden. Der er UDI i ferd med å iverksette flere organisatoriske tiltak med sikte på å få kortere behandlingstid. Det er for 2002 også innført en ny ordning for bosetting av flyktninger som skal bidra til å nå dette målet.

I tillegg er det klart at vi må ha oppmerksomhet knyttet til forholdene ved asylmottakene, slik representanten May Hansen pekte på. Det er spørsmål som jeg vil drøfte med kommunalministeren.

S p ø r s m å l 9

Britt Hildeng (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«Redd Barna avholdt 12. november 2001 en konferanse om barns oppvekst i isolerte trossamfunn. Konferansen avdekket problemer barn og unge har fått etter å ha brutt ut av slike samfunn. Utdannelse, helse og trygdeytelser er rettigheter disse barna i liten utstrekning får del i.

Hva vil statsråden gjøre med dette?»

Statsråd Laila Dævøy: Det er religionsfrihet i Norge, og det skal det fortsatt være. Men en barneminister skal ikke være verken døv eller stum der barns menneskeverd krenkes. Det samme gjelder der lover eller internasjonale konvensjoner som berører barns rettigheter, brytes.

Utøvelse av en autoritær og kontrollerende ideologi bør det reageres mot uansett hvor dette skjer. Der dette påfører barn og unge psykiske lidelser eller hindrer dem nødvendig legehjelp, utdanning eller velferdsrettigheter, må dette tas alvorlig. Det strider mot våre krav til en god oppvekst, og det strider mot de rettigheter barn har gjennom FNs barnekonvensjon. Jeg vil spesielt nevne konvensjonens artikkel 13 om barnets rett til yttrings- og opplysningsfrihet, artikkel 14 om retten til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet samt artiklene 24 og 28 om retten til helse- og utdanningstilbud.

For ordens skyld gjør jeg oppmerksom på at flere departementer har et medansvar for tiltak og virkemidler overfor denne gruppen barn og unge. Jeg tenker spesielt på Kultur- og kirkedepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Helsedepartementet.

For to år siden tok en gruppe ungdommer som hadde brutt ut av isolerte trossamfunn, initiativ til prosjektet Go-On. Ungdommene trengte hjelp til sitt møte med samfunnet utenfor og til å få sine rettigheter til utdanning, helse- og velferdsordninger. Dette prosjektet var

foranledningen til den konferansen som Redd Barna arrangerte den 12. november. Prosjektet drives av Redd Barnas Rettighetssenter, og ble finansiert av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Det ble for øvrig igangsatt under tidligere kirke-, utdannings- og forskningsminister Jon Lilletun. Hovedformålet med prosjektet er å gi praktisk hjelp til barn og unge som har brutt ut av isolerte trossamfunn.

Det er også viktig at nærmiljøene og barne- og ungdomsorganisasjonene er våkne overfor den problemstillingen det her er snakk om. Barna må bli inkludert, og de må bli møtt med åpenhet. Jeg vil ta opp problemstillingen med barne- og ungdomsorganisasjonene, slik at disse er spesielt oppmerksomme på de aktuelle barnas situasjon. Jeg vil heller ikke utelukke direkte samtaler med ledere i trossamfunn der de omtalte problemstillinger kan være aktuelle. Men jeg vil ikke blande meg inn i deres trosforankring. Alle trossamfunn må imidlertid rette seg etter norsk lov. Dersom det skjer overgrep som er begrunnet i religion eller kulturelle tradisjoner, har vi plikt til å gripe inn.

Til slutt ønsker jeg å understreke at de aller fleste barn som tilhører små trossamfunn, har en trygg og god oppvekst. Dette er trossamfunn hvor nettopp åpenhet, toleranse og medmenneskelighet er sentrale verdier.

Britt Hildeng (A): Jeg vil takke statsråden for et svar som jeg føler gir stor forståelse for den problemstillingen som er tatt opp. Det er riktig som statsråden sier, at den konferansen som det vises til, har fått prosjektstøtte fra Kirke- og undervisningsdepartementet og er blitt fulgt opp både fra Lilletuns side og fra tidligere statsråd Giskes side.

Denne konferansen konkluderte med at de barna og ungdommene som brøt ut, i ettertid får en for liten del av alminnelige samfunnsrettigheter, bl.a. på grunn av den manglende erfaring de har i forhold til den type instanser. Det er således avdekket et behov for å få en instans som kan gi praktisk hjelp til barn og unge voksne som har brutt ut av disse samfunnene.

Jeg er kjent med at Redd Barna og Go-On-prosjektet har planer om et prøveprosjekt for etablering av en slik instans parallelt med at de skal innarbeide ytterligere informasjon og forskning på dette feltet. Men Redd Barna er jo avhengig av å få økonomisk støtte til det, så jeg vil spørre statsråden om hun vil stille seg positiv til et slikt prosjekt og eventuelt også til behandlingen av en slik søknad.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg har først lyst til å påpeke at det er nødvendig med innsats på flere planer for å hjelpe barn fra isolerte trossamfunn. Det er viktig at både hjelpeapparatet og skolen kjenner til problemområdet, både for å fange opp og gi hjelp til disse barna. Også psykiatrien har en rolle å spille her. Jeg er også kjent med at f.eks. Modum Bad gir et behandlingstilbud i dag nettopp rettet mot denne gruppen og de problemene som disse barna og ungdommene har.

Når det er sagt, er også oppsummeringen fra konferansen ganske konkret – jeg nevner bare noen stikkord: Manglende tilsyn med privatskoler det var en av hovedkonklusjonene, nødvendig hjelp for barn som opplever overgrep, man må greie å se de «usynlige» barna, det er mye usynlig i dette. Det er også et tiltak som er rettet mot foreldrene, nemlig at foreldre må sette grenser og veilede sine barn, og kanskje noen trenger hjelp til det.

Jeg ser også at Redd Barna vil drøfte den fremtidige innsatsen, og det er mulig at det prosjektet som representanten her henviser til, er en oppfølging av dette. Jeg kjenner ikke prosjektet og kan således heller ikke gi noe svar, verken ja eller nei, på om vi skal gi støtte. Men jeg vil selvsagt diskutere dette med Redd Barna når de kommer og spør. Det er et viktig område, for å si det slik.

S p ø r s m å l 1 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til barne- og familieministeren, er overført til utdannings- og forskningsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av barne- og familieministeren på vegne av utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil da få stille følgende spørsmål til statsråden:

«Ifølge opplæringsloven gir behov for spesialpedagogisk treningsopplegg rett til gratis barnehageplass og fri skyss. Et ektepar fra Flora kommune som har en funksjonshemmet sønn med cerebral parese, har i over to år kjempet for at kommunen skal dekke kostnadene med barnehageplass og skyss. Kommunen har avvist foreldrenes krav på bakgrunn av at sønnen faller utenfor lovens regler.

Mener statsråden at dette er en korrekt avgjørelse fra kommunens side?»

Statsråd Laila Dævøy: Spørsmålet berører, som også presidenten sa, primært utdannings- og forskningsministeren. Jeg svarer derfor på vegne av henne.

Jeg vil først bemerke at jeg ikke kan gå inn i en konkret sak som jeg ikke kjenner, men vil gi noen generelle vurderinger.

Opplæringsloven § 5-7 gir rett til spesialpedagogisk hjelp for førskolebarn som har et særlig behov for slik hjelp. Når hjelpen blir gitt i barnehagen, skal den tiden der barnet gis slik hjelp, være fri for foreldrebetaling. Den øvrige delen av barnehagetiden kan kommunen kreve betaling for.

Førskolebarn som får spesialpedagogisk hjelp, vil også ha rett til skyss når det på grunn av særlige hensyn er nødvendig for at barnet skal kunne ta imot hjelpen, jf. opplæringsloven § 7-6.

Det er barnets konkrete behov som avgjør om barnet har rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven. Dersom barnet har slik rett, kan ikke en kommune komme utenom fritak for foreldrebetalingen ved å kalle tiltaket noe annet. En kommune kan f.eks. ikke kreve forel-

drebetaling ved å henvise til at tiltaket er finansiert gjennom det øremerkede statstilskuddet på 10 pst. til barn med funksjonshemming, dersom tiltaket er ment å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven. Vi har sett enkelte eksempler på at dette har forekommet i praksis, og Utdanningsdepartementet har tatt opp denne problemstillingen med Statens utdanningskontorer på mer generell basis.

Det er Statens utdanningskontor som er klageinstans og tilsynsmyndighet i slik saker. Utdanningsdepartementet vil formidle mitt svar til utdanningskontoret i Sogn og Fjordane, slik at utdanningskontoret kan vurdere om saken bør underkastes en ny vurdering.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Takk for det svaret jeg fikk.

Dette spørsmålet tar utgangspunkt i en enkeltsak. Jeg har stor forståelse for at statsråden har problemer med å gå inn i en enkeltsak, men dette spørsmålet er i aller høyeste grad av prinsipiell karakter.

Denne enkeltsaken og denne lille gutten, Morgan, sin sak viser at kommunen underveis i prosessen bytter navn på treningsopplegget, fra «spesialpedagogikk» til «styringstiltak». Kommunen kan godt mene at loven er feil, men retten til et slikt tilbud har også de yngste borgerne våre med loven i hånd krav på. Jeg mener at vi også skal ha et rettssystem og et ansvar for å følge opp de aller yngstes behov, spesielt de gruppene som har særskilte problemer og behov. Men jeg tolker statsrådens svar positivt, og jeg håper at statsråden vil følge opp overfor Statens utdanningskontor i dette konkrete fylket. I forhold til det Handikapforbundet selv opplyser, er det så mye som mellom 40 og 50 saker som de har kjennskap til, så dette er en stor og viktig sak av prinsipiell karakter for svært mange.

Statsråd Laila Dāvøy: Jeg skal bringe dette ønsket videre til utdannings- og forskningsministeren. Jeg kan også si at barne- og familieminister og utdannings- og forskningsministeren har innledet et samarbeid seg imellom for nettopp å se nærmere på disse regelverkene, disse lovene, som faktisk har medført såpass mye uklarhet ved enkeltsakers avgjørelse. Det går både på at man må ha en lik forståelse, og at det ute må være en forutsigbarhet i dette systemet. Så vi prøver å rydde opp slik at det skal bli lettere å håndtere dette i fremtiden.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Da regner jeg med at denne enkeltsaken vil finne sin gode løsning, og at Regjeringen følger opp på en ansvarlig måte. Selv om det er slik at Statens utdanningskontor er klageinstans, kan det aldri bli slik at lovgiver gir fra seg det ansvaret man har for å følge opp rettighetene til de aller yngste. Hvis dette er uklart definert, og vi ser en misforståelse i tolking av lov, føler jeg at vi er nødt til å gå en ny runde for en nødvendig lovpresisering. Og det føler jeg at statsråden nå sier ja til.

Statsråd Laila Dāvøy: Ja, den nødvendige avklaringen her i relasjon til lov og regelverk er allerede i gang, og som jeg sa i mitt opprinnelige svar, sender vi kopi av dette svaret på spørretimespørsmålet til utdanningskontoret i Sogn og Fjordane, med tanke på om de bør underkaste hele saken en ny vurdering.

S p ø r s m å l 1 1

Ranveig Frøiland (A): Eg skal få stilla følgjande spørsmål:

«EØS-avtalen innebærer at EU-regelverket for det indre marked også gjelder i Norge. Norske lover og forskrifter som tar hensyn til EØS-direktiver, angir overordnede funksjonelle krav. Av totalt ca. 14 000 gyldige standarder og normer foreligger pr. dato ca. 2 600 på norsk, hvorav ca. 750 er oversatte europeiske standarder.

Vil statsråden ta initiativ til at vi også i Norge kan få oversatt flere standarder til norsk, spesielt på områder hvor standardene utfyller det norske lovverket?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Som representanten Frøiland opplyser i sitt spørsmål, innebærer norsk deltakelse i det indre marked at Norge må implementere EU-direktiver. Dagens direktiver inneholder ofte kun grunnleggende krav til helse, miljø og sikkerhet, og viser til standarder når det gjelder de tekniske krav. I Norge er det flere departementer og underliggende etater som ivaretar forbruker- og arbeidstakerhensyn, i tillegg til myndighetenes krav til helse, miljø og sikkerhet.

Nærings- og handelsdepartementet har ansvar for å opprettholde en infrastruktur for utarbeidelse av standarder, og over departementets budsjett for 2002 bevilger vi 24,3 mill. kr til standardiseringsarbeidet. Andre departementer har ansvar for å sikre sine interesser ved utarbeidelse av standarder på egne fagområder. For at særnorske forhold skal være ivarettatt i standardene, kreves aktiv innsats fra bl.a. forskrifts- og fagmyndigheter i Norge. Nærings- og handelsdepartementets bevilgning til standardisering skal konsentreres om opprettholdelse av infrastrukturen og om prosjekter og tiltak som naturlig støtter opp om denne målsettingen. I den grad det er midler innenfor denne rammen som kan brukes til oversettelse, er det opp til standardiseringsorganene selv å vurdere. Vi øremerker i utgangspunktet ingen midler spesielt til oversettelse av standarder.

De fleste land opererer med fremmedspråklige standarder, det er ikke et særnorsk fenomen. Problemet er, slik jeg ser det, de tilfeller hvor standarder som er gitt i henhold til EU-direktiver, ikke blir oversatt til norsk, men at de kun finnes på engelsk, tysk eller fransk. Dermed vil en del av vårt tekniske regelverk foreligge på et fremmed språk. Fagmyndighetene har i slike tilfeller et ansvar for å vurdere om en standard bør oversettes til norsk. Jeg vil skriftlig gjøre mine regjeringskolleger oppmerksom på dette. I tillegg vil jeg gjøre Norges Standardiseringsforbund oppmerksom på den problemstillingen som representanten Frøiland har reist i dette spørsmålet.

Ranveig Frøiland (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Eg trur vi har ei felles interesse av å få dette betre til, spesielt i forhold til språket. Det er klart at eg òg ser at den økonomiske situasjonen gjer at ein ikkje kan prioritera alt innanfor 24,3 mill. kr, men det er eigentleg småpengar vi snakkar om her, så problema rundt dette burde ein kunna løysa. Eg har fått opplyst at dei nasjonale standardiseringsorganisasjonene i land i EU som brukar andre språk enn engelsk, tysk og fransk, tek imot ei støtte frå kommisjonen pr. side til oversetjing. Dette finst det sjølvsagt ikkje tilsvarende ordningar for i Noreg. Det betyr at norske bedrifter svært ofte må beherska engelsk for å kunna tilpassa seg desse krava som er gjevne i norske lover og forskrifter. Sidan desse forskriftene skal sikra det som statsråden seier, helse, tryggleik og miljø, seier det seg sjølv at manglande kunnskap i engelsk kan få alvorlege konsekvensar. I tillegg er det viktig for språket vårt.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg regner med at de underliggende etatene som har ansvaret for dette, foretar en konkret vurdering av kost-nytte-effekten, og at de mest aktuelle standarder og direktiver blir oversatt. Men som det fremgår av spørsmålet, er det et betydelig antall som ikke blir det. Jeg registrerer også antydningen om at hvis vi hadde vært EU-medlemmer, ville nasjonale standardiseringsorganisasjoner fått tilskudd fra kommisjonen til å gjøre dette. Det er muligens et synspunkt som er riktig, og som har mye for seg.

Jeg tror ikke det står på manglende vilje til å gjøre det som er fornuftig her. Og som jeg sa, vil jeg både overfor de fagdepartementene som har ansvaret for dette, og overfor Norges Standardiseringsforbund gjøre oppmerksom på problemstillingen, for hvis det er slik at det er viktige direktiver med underliggende forskriftsverk og standarder som ikke forefinnes på norsk, er det klart at vi ikke kan leve med en slik risiko for feil på viktige områder. Etter all sannsynlighet er det relativt små beløp det er snakk om, men jeg tror at de aller viktigste tingene er vel ivarettatt. Og la meg si at når jeg ser på mindreårige som sitter ved dataskjermen og spiller spill med engelsk tekst og lykkes i veldig stor grad med det, tror jeg vel kanskje også at kompetansenivået generelt i næringslivet etter hvert er hevet, og at man i stor grad behersker i hvert fall engelsk. Så noe stort problem tror jeg vel ikke det er, men muligens i enkelte bransjer.

Ranveig Frøiland (A): Eg kan vera einig med statsråden i at problema kanskje vert mindre etter kvart, men i dag er det ein del problem rundt det.

Den summen som her er løyvd, er jo ikkje så stor. Her bør det ikkje vera snakk om økonomi. Eg synest at statsråden må ta det nødvendige ansvaret. Ein kan ikkje overlata alt til tilfeldighetene, men må peika på dette overfor dei ulike departementa og gjera det som er heilt nødvendig, slik at ein ikkje kjem i den situasjonen som eg her har peika på, at det kan få alvorlege konsekvensar dersom ein ikkje har klart å få oversett forskriftene til norsk.

Eg håpar at det vert gjort, og dersom det er økonomi som ligg til grunn for at ein ikkje klarer å gjera det, ber eg om at ein i alle fall aukar denne summen. Eg vil ikkje seia at det er småpengar når det er millionar det dreiar seg om, men det er i alle fall småpengar i forhold til kor viktig det er å få oversett dette til norsk.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg kan love representanten Frøiland at jeg skal ta dette alvorlig.

Vi vet jo hvor kompliserte mange tekniske standarder er, og vi vet også at man i mange mindre firmaer ikke har den tekniske engelskkompetansen som kreves i mange av disse tilfellene, så jeg skal ta dette alvorlig. Jeg skal definitivt følge utviklingen. Jeg kunne for så vidt også tenke meg å ta opp problemstillingen med relevante organisasjoner i de forskjellige bransjene for å analysere og se hvor stort problemet egentlig er. Og er det et stort problem, er det definitivt noe jeg har ansvaret for å ta fatt i. Det ansvaret skal jeg også ta.

S p ø r s m å l 1 2

Eli Sollied Øveraas (Sp): Eg vil stille følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Etter Vegdirektoratet sine retningslinjer skal følgende trafikantgrupper som hovedregel ikke betale bompenger: passasjerer i alle typer kjøretøy, busspassasjerer og kollektivtransportkjøretøy i rute. Det gis likevel mulighet for unntak fra regelen når det gjelder fergeavløsningsprosjekter.

Vil statsråden vurdere å endre regelverket slik at det ikke gis anledning til å belaste kollektivtrafikken med bompenger i fergeavløsningsamband?»

Statsråd Torild Skogsholm: Som det framgår av spørsmålet, er hovedregelen at passasjerer og kollektivtrafikken ikke skal betale bompenger. Spørsmålsstillingen dreier seg kun om unntakene.

Dersom det er nødvendig av hensyn til prosjektets økonomi og det foreligger lokalpolitisk enighet om det, har Stortinget godkjent at det kan tas betaling av passasjerer og kollektivtrafikken i ferjeavløsningsamband. Dette stilte også Senterpartiet seg bak da saken var oppe til behandling.

Både passasjerer og kollektivtrafikken betaler på ferjene. Det vil etter mitt syn virke urimelig om et ferjeavløsningsprosjekt ikke lot seg realisere fordi staten frasier seg mulighetene til å la disse trafikantgruppene være med på delfinansieringen av prosjektet i en avgrenset periode dersom det er lokalpolitisk tilslutning til dette. Jeg vil forholde meg til den tilslutning Stortinget, inkludert representanten Øveraas' eget parti, har gitt til at et slikt unntak skal kunne gis.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Eg er einig i at vedtaket om bompengereinnkrevjing av kollektivtrafikken må vere forankra i lokale og regionale vedtak. Det kan vere avgjerande for realisering av fastlandsprosjekt. Det Senterpartiet støtta då vi behandla unntaka, støttar Senterpartiet

framleis. Men det kan vere eit paradoks at det i St.meld. nr. 46 for 1999-2000 når det gjeld styrking av kollektivtrafikken, vert gitt høve til å vurdere betaling når ferjeavløysingsprosjekta har liten trafikk, fordi det då vil gi ekstra belastning for få trafikantar. I enkelte prosjekt, som t.d. Krifast i Møre og Romsdal, har økonomien vore god, og Krifast vil vere betalt ned to år før planlagt.

Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden er: Kan statsråden tenkje seg å sjå på regelverket, slik at kollektivtrafikken kan fritakast frå bompengar i bompengerperioden dersom prosjektet viser seg å vere meir lønsamt enn føresett og nedbetalingstida vert kortare enn prognosert?

Statsråd Torhild Skogsholm: Når slike prosjekter skal vurderes, er det vanskelig å si hvordan økonomien i praksis vil bli etter hvert. Derfor må vi legge prinsippene til grunn før man starter opp prosjektet. I den forbindelse vil jeg legge vekt på hva man lokalpolitisk har lagt til grunn. Og når man har denne type unntak og man ønsker det lokalpolitisk, er det det jeg vil legge til grunn når sakene kommer på mitt bord.

Eli Sollied Øveraas (Sp): I ferjefylket Møre og Romsdal vert både pendlarar, næringsliv og vanlege reisande straffa med ekstra kostnader for å nytte riksvegferjene. Vi som bur i dei ulike ferjefylka, er vel vande med natte-stengde riksvegar, reduserte tilskot og rutekutt. Forskjellen på å reise kollektivt i høve til å nytte privatbilen er svært liten. Eg vil gi statsråden eit eksempel: I ferjesone 4 betaler ti personbilar med rabatt 270 kr, medan ein buss med ti passasjerar betaler 250 kr inkludert rabattordningar. Det er altså ein skilnad på 20 kr.

Eg utfordrar statsråden med eit nytt spørsmål: Kan statsråden tenkje seg å ta initiativ til at passasjerar på ferjene kan reise gratis, og at det berre skal betalast for bilen/køyretøyet?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg vil ikke her og nå endre de retningslinjene som tidligere er lagt fra Vegdirektoratets side. Det vil være elementer som man må se på i hvert enkelt tilfelle, og retningslinjene ligger uansett til grunn framover.

S p ø r s m å l 1 3

Bjarne Håkon Hanssen (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Venstres parlamentariske leder, Trine Skei Grande, sier til Namdals-Avisa 22. desember 2001: «Det er uaktuelt å legge ned flyplassen i Namsos.» Hun sier videre: «Det er ei klar holdning i Venstres stortingsgruppe at flyplassen i Namsos ikke skal legges ned og vi forventer at regjeringen som kollegium følger opp vår klare melding.»

Kan statsråden bekrefte at det er uaktuelt å legge ned Namsos Lufthavn?»

Statsråd Torild Skogsholm: Ved behandlingen av Nasjonal transportplan 2002-2011 sluttet Stortinget seg

til å vurdere lufthavnstrukturen, bl.a. med henvisning til at nye samferdselsprosjekter og tilbud de senere år har redusert reisetiden mellom flere lufthavner betydelig.

Lufftartsverket har etter oppdrag fra departementet, i regjeringen Stoltenbergs tid, utredet og lagt fram ulike sider ved sitt tilbud av tjenester i det regionale flyplassnettet. Videre drift og investeringer er vurdert ut fra ulike krav til standard i rutetilbudet og de teknisk-økonomiske utviklingsmuligheter som foreligger for den enkelte flyplass. Hensynet til de myndighetskrav som stilles til utforming og utstyr på flyplassene, vil stå sentralt.

Jeg arbeider med sikte på å legge fram for Stortinget i vårsesjonen 2002 en sak om framtidig lufthavnstruktur, for å holde tidsskjemaet i forhold til prosessen med ny anbudsperiode for regionale flyruter fra 1. april 2003.

Jeg har derfor foreløpig ikke noen bestemt oppfatning om den status navngitte flyplasser vil få, verken med hensyn til investeringer eller videre drift. Flyrutenettet er en meget viktig del av samferdselstilbudet i distriktene, og jeg ønsker å gi fylkeskommuner og andre myndigheter mulighet til å uttale seg før saken legges fram for Stortinget. Jeg har merket meg at det er stort lokalt engasjement både for Namsos Lufthavn og for andre lufthavner. Departementet har allerede hatt møte med representanter fra Namsos.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Jeg takker for svaret, som jeg i og for seg synes er et ryddig svar. Jeg har full forståelse for at statsråden vil gjøre en grundig jobb og komme til Stortinget med en grundig utarbeidet sak.

Det som ikke er bra i denne saken, er at Venstres parlamentariske leder går så hardt ut i lokalavisen og nærmest garanterer for én lufthavns framtid. Hun sier det også slik at av de fem flyplassene som vurderes nedlagt, gjelder Venstres «garanti» bare for Namsos og ikke for de andre. Det er etter min mening en oppsiktsvekkende uttalelse fra en parlamentarisk leder.

Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden blir da: Har statsråden forståelse for at når den parlamentariske lederen uttaler seg slik, er det ikke så rart om folk i Namsos og Namdalen, som er glad i og opptatt av flyplassen sin, oppfatter det som at Regjeringen nå har bestemt seg?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er litt usikker på hva som ikke var bra – om det var det at vi ønsket å berge Namsos Lufthavn, eller om det var at vi gikk ut med det. Jeg har merket meg at hele Venstres stortingsgruppe har kommet med et utspill i denne saken.

Jeg setter selvfølgelig pris på at representanten Hanssen er kjent med måten man legger fram slike saker på. Det var jo, slik jeg nevnte i stad, den forrige regjeringen som bad om at denne utredningen måtte foretas, og jeg tror det var riktig å be om en slik utredning. Mitt mål er da, som jeg har sagt, å legge fram en samlet vurdering av dette for Stortinget, slik at alle representantene på Stortinget får anledning til å forholde seg til saken.

Bjarne Håkon Hanssen (A): For å være mer tydelig overfor statsråden: Det som ikke er bra, er at Venstres

parlamentariske leder går ut og trekker en konklusjon i en sak som Venstres statsråd ennå ikke har behandlet. Det er etter min mening en merkelig parlamentarisk skikk at den parlamentariske lederen har konkludert i et spørsmål som statsråden her i salen nå sier at hun overhodet ikke har tatt stilling til. Og da må man jo spørre seg: Er det da den parlamentariske lederen for Venstre som gir uttrykk for det som vil bli konklusjonen, eller er det statsråden fra Venstre som gir uttrykk for det som vil bli konklusjonen? Det jeg nå mener å kunne konstatere, er at man ikke kan si at det var flott at Trine Skei Grande nå har fått berget Namsos Lufthavn, men at det hun kom med av uttalelser, var en flopp. Og det synes jeg statsråden nå har bekreftet.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at «flopp» vel ikke er et godt parlamentarisk uttrykk.

Statsråd Torild Skogsholm: Nå er det slik at Venstre er et parti som er veldig opptatt av åpenhet og debatt, så jeg tar det som et engasjert innlegg i denne debatten at det er et uttalt ønske om å beholde Namsos Lufthavn.

Vi i vårt parti har nok ikke tenkt å legge lokk på denne type debatter, og jeg er som statsråd på dette området selvfølgelig veldig opptatt av at alle meningsytringer skal få komme fram i denne saken. Når saken legges fram for Stortinget, skal både Venstre og de andre partiene på Stortinget få lov til å forholde seg konkret til den.

S p ø r s m å l 1 4

Fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa til kommunal- og regionalministeren:

«Grunngjevinga for å oppretta det domstolliknande organet Utlendingsnemnda var å tilretteleggje for ei grundigare sakshandsaming og styrkja rettstryggleiken ved ankesaker, mellom anna ved å gi asylsøkjjarar høve til personleg frammøte for å supplere skriftlege opplysningar.

Kva vil statsråden føreta seg for å sikre at nemnda fungerer etter intensjonen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

S p ø r s m å l 1 5

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg ønsker å stille forsvarsministeren følgende spørsmål:

«Forsvaret skal kvitte seg med ca. 2 000 bandvogner av type BV 202, og dette skjer ved at disse blir hogd opp til skrapjern.

Hadde det ikke vært bedre om disse hadde blitt solgt, enten hele eller eventuelt som deler, til de som kunne ha behov for denne type kjøretøy, enten i sitt arbeid eller i sin fritid?»

Statsråd Kristin Krohn Devold: Forsvaret står foran sin største omstilling i nyere tid. Omstillingen medfører

store endringer i forsvarsstrukturen, også for det materielle som Forsvarets avdelinger benytter. Som følge av at avdelinger legges ned samtidig som nye opprettes, opplever man at det blir behov for å anskaffe nytt materiell, men også at det blir behov for å avhende materiell som det er overskudd på. En type materiell i overskudd er beltevogner av typen BV 202. Det skal derfor være avhendet ca. 2 000 beltevogner av denne typen innen utgangen av året.

Før avhendingen ble iverksatt i fjor, rundt april/mai, ble flere avhendingsmetoder vurdert. Som eksempel kan jeg nevne salg til NATO og PFP-land, tilbud om vogner til hjelpeorganisasjoner og offentlige etater, salg på auksjon til privatpersoner og salg til oppkjøpsfirmaer for destruksjon. Konklusjonen basert på disse vurderingene var at tilbud om vogner til hjelpekorps, organisasjoner, offentlige etater osv., i kombinasjon med salg til firmaer for påfølgende opphugging, var å foretrekke.

Fra Forsvarets side ble det tidlig i 2001, rundt januar/februar, inngått kontrakter med ulike opphuggingsfirmaer for destruksjon av beltevogner for året 2001. For inneværende år skal det inngås nye kontrakter.

I fjorårets kontrakter for opphugging var det ikke gitt anledning til å ta ut komponenter for videresalg. Dette er imidlertid et forhold som vil bli vurdert på nytt når det nå skal inngås nye kontrakter for opphugging.

Parallelt med opphuggingen har Forsvaret mottatt flere søknader om overtakelse av beltevogner fra privatpersoner og forskjellige organisasjoner og offentlige etater. Det bør derfor bemerkes at beltevognene er laget for å ta seg fram i vanskelig terreng sommer som vinter. Det kan antas at eventuelle private kjøpere vil benytte vognene utenfor vei, noe som kunne medføre forventning om assistanse fra Forsvaret til eventuell fjerning av havarerte vogner. Videre har departementet lagt vesentlig vekt på miljøhensyn og ønsket om å verne naturen for uønsket ferdsel med motorkjøretøyer. Blant annet av den grunn har det vært vurdert som lite ønskelig at privatpersoner blir gitt anledning til å anskaffe beltevogner fra Forsvaret.

Jeg har derimot ingenting imot at organisasjoner, museer, hjelpekorps, turistforeninger, offentlige etater og andre som har de nødvendige tillatelser til motorferdsel i utmark, kan få overta vognene til en nærmere avtalt pris.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som noe på vei var det svaret jeg ønsket.

Cirka 2 000 BV 202 representerer en betydelig verdi for mange lag, organisasjoner m.fl. Jeg har fått svært mange henvendelser fra disse etter mitt spørsmål, og det kan det også være fra privatpersoner, bønder og skogeiere, fra alpinbakker, andre næringsdrivende, Røde Kors, bl.a. Eidskog Røde Kors, idrettslag, Volvo-klubber, veteranbilkubber, biloppbyggere, samlere etc., etc.

I tillegg skulle man også kunne vurdere å gi noen av disse vognene som en form for u-hjelp eller i forbindelse med naturkatastrofer.

Kan statsråden svare noe mer konkret på hvor mange vogner som kan reddes fra «stålsaksen» og bli til nytte og glede for andre?

Statsråd Kristin Krohn Devold: Det er klart at sitende statsråd må forholde seg til forpliktende, inngåtte kontrakter, og derfor nevnte jeg også ganske konkret når disse kontraktene var blitt inngått i fjor. De kontraktene som var inngått for opphugging av beltevogner i 2001, tillot ikke at komponenter ble tatt ut for videresalg. Forsvaret har betalt de opphuggingsfirmaene man har kontrakt med, et beløp for hver vogn som ble destruert. Dermed disse firmaene skulle ta ut komponenter for videresalg, ville dette ha medført en høyere huggepris på grunn av merarbeid. Dette ble derfor den gang ikke vurdert som interessant.

Departement har nå fått henvendelser der man anmodes om å endre dette forholdet. Det vil derfor bli gjort en fornyet vurdering av muligheten for å ta ut komponenter for videresalg for de opphuggingskontrakter man skal inngå for 2002. Jeg tenker da på komponenter til veteranbiler og biler som benyttes i motorsport, f.eks. motorer og girkasser. Videre har Forsvaret reservedeler og komponenter på lager som skal selges for å oppnå et best mulig totalresultat.

Jeg oppfatter derfor at deler av de gruppene som representanten Bredvold ønsker å ta hensyn til, kan hensyntas innenfor det svaret som jeg nå har gitt.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden nok en gang for et svar som var enda litt nærmere det jeg ønsket.

Det er klart at når Forsvaret hugger opp gode vogner som i dette tilfellet, i noen tilfeller vogner som kunne ha kjørt 27 mil, som har jeg fått bekreftet, og hvor plasten fortsatt sitter på setene, er dette vogner som har mye bruksverdi igjen. Det er klart at når Forsvaret ikke ser muligheten for inntekter, og samtidig som de roper på penger, så gir dette feil signaler til store deler av Norges befolkning. Jeg håper Forsvaret fortsatt kan være like flinke som de har vært, med å selge ting som man ikke har behov for.

Disse motorene, som er Volvo B18 og Volvo B20 sport, er det stor etterspørsel etter og vil gi en god pris. Det står mange biloppbyggingsfirmaer i kø for å skaffe disse.

Man betaler et opphuggingsfirma et sted mellom 1 000-4 000 kr, har jeg hørt, la oss si 2 000 kr i snitt. Hvis man ganger dette med 2 000 vogner, får man en anseelig utgiftspost istedenfor å få inntekter.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Jeg kan bekrefte at representanten Bredvold og jeg har den samme motivasjon når det gjelder å gi Forsvaret høyest mulig inntekter av de komponenter vi må selge som en følge av omstrukturingsprosessen. Det vil derfor for de kontraktene man skal inngå framover, bli foretatt en slik helhetsvurdering som Bredvold etterlyser. Men vi må også, slik som vi vurderte det i fjor, få lov til å ta tilstrekkelig hensyn til miljøpolitiske vurderinger når vi skal konkludere for helheten. Det vil altså bli anledning til å komme tilbake til spørsmålet.

S p ø r s m å l 1 6

Leif Lund (A): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til forsvarsministeren:

«Omstillingsprosesser på arbeidsplasser medfører ofte usikkerhet og følgelig slitasje blant de ansatte. Dette fører i sin tur ofte til økt sykefravær. Forsvaret er en stor arbeidsplass som nå befinner seg i den største omstillingsprosessen noensinne.

Kan statsråden redegjøre for utviklingen blant de ansatte i Forsvaret med tanke på sykefraværet og hvilke tiltak som er iverksatt for å gjøre prosessen best mulig?»

Statsråd Kristin Krohn Devold: Jeg vil innledningsvis få si at jeg setter stor pris på spørsmålet. Som representanten Leif Lund peker på, er Forsvaret i gang med den største omstillingsprosessen i nyere tid, og da setter jeg pris på den omtanke for usikkerhet og slitasje som ligger bak spørsmålet.

Det er bred politisk enighet om at betydelige reduksjoner i personellkorpset er en forutsetning for å lykkes med omstillingen. Hittil har om lag 2 100 ansatte fått innvilget søknader om frivillig avgang, og så langt har ingen blitt sagt opp som følge av omstillingsprosessen. Behovet for trygghet står sentralt. De personellpolitiske virkemidlene som er stilt til disposisjon for Forsvaret for å stimulere til frivillig avgang, gir meg tro på at vi vil kunne nå målsettingen om 5 000 færre årsverk i Forsvaret i løpet av inneværende planperiode uten å bruke oppsigelser.

Svært mange av de som forlater Forsvaret, har kompetanse og ferdigheter som etterspørres i arbeidsmarkedet for øvrig. Både samfunnsøkonomisk og ut fra et personellpolitisk perspektiv er det svært viktig at en størst mulig andel av det personellet som forlater Forsvaret, fortsetter i produktiv virksomhet, i eller utenfor staten.

I omstillingsprosessen er organisasjonenes positive medvirkning og innsats avgjørende for de resultater som nås. Jeg er derfor opptatt av å lage gode møteplasser mellom arbeidsgiver og ansatte på alle nivåer. Det er viktig at omstillingsarbeidet ikke først og fremst oppfattes som en belastning, men bidrar til å utløse ny kreativitet og til å gi den enkelte medarbeider nye muligheter og nye utfordringer.

Forsvaret har etablert gode rutiner for kontakt og kommunikasjon med personellorganisasjonene og den enkelte i omstillingen. Jeg nevner spesielt Ressursorganisasjonen for Forsvaret, som skal bistå linjeorganisasjonen i forbindelse med nedbemanningen med rådgivning, kurs og støtte både til den enkelte og til ledere på alle nivåer.

Statistikken over sykefravær i Forsvaret viser at den i gjennomsnitt for alle personellkategorier ligger vesentlig lavere enn i samfunnet for øvrig. Tallmaterialet viser en økning på 1 pst. fra 1999 til 2000, mens statistikken for første kvartal 2000 og første kvartal 2001 indikerer en nedgang. Tallmaterialet er mangelfullt. Vi har imidlertid så langt ikke indikasjoner på at omstillingen har påvirket sykefraværstatistikken.

Omstilling skaper usikkerhet, både hos ansatte og i berørte lokalsamfunn. Denne usikkerheten kan neppe elimineres, men vi må redusere den ved differensierte tiltak. For å skaffe et best mulig beslutningsgrunnlag for å vurdere hvordan Forsvaret kan ivareta personellet i en omstillingsfase, gjennomfører vi nå undersøkelsen «Arbeidsplassen som helsefremmende arena» i samarbeid mellom Forsvarets sanitet og Universitetet i Oslo. Formålet med denne undersøkelsen er å kartlegge hvilke kjennetegn ved den enkelte ansatte og ved arbeidsplassen som kan være risikoskapende eller beskyttende i forhold til psykisk helse, velvære og trivsel under omstillingen.

Leif Lund (A): Jeg takker statsråden for svaret, og er glad for at hun er glad for spørsmålet.

Bakgrunnen for spørsmålet mitt var først og fremst at det under budsjettbehandlingen og høringen kom fram fra de ansattes interesseorganisasjoner i Forsvaret at det var en mangelfull statistikkføring når det gjaldt sykefravær. Det vises jo også i svaret fra statsråden til at tallmaterialet er mangelfullt. Så jeg håper at statsråden følger dette nøye opp, for etter det hun sa i svaret sitt, er fraværet i Forsvaret atypisk – det er faktisk lavere enn i samfunnet ellers, og de har også mindre problemer enn vi ellers har i samfunnet når det gjelder omstilling og arbeidsplasser. Jeg håper at statsråden tar med seg mitt ønske om at vi i hvert fall når omstillingsprosessen er ferdig, får en måte å registrere sykefravær i Forsvaret på som er riktig.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Jo, jeg gleder meg sammen med representanten Leif Lund over at vi har lavt sykefravær i Forsvaret. En av grunnene til det er at Forsvarets ansatte har en betydelig grad av idealisme knyttet til det arbeidet de utfører. Og mitt mål er at Forsvaret fortsatt skal være en attraktiv, meningsfull og utfordrende arbeidsplass for mange tusen ansatte. Disse vil oppleve betydelige endringer i sin tjeneste når Forsvarets personellkorps skal reduseres med om lag 25 pst. Det betyr at vi må bli flinkere til å prioritere, men også flinkere til å fjerne unødige gjøremål. Men det betyr også at vi må være flinkere til å sørge for at vi har et rett tallgrunnlag, og jeg skal gjøre mitt for at de manglene vi har i dag, i størst mulig grad kan rettes opp i tiden framover.

Leif Lund (A): Det er jeg glad for.

Til slutt vil jeg bare spørre om Forsvarets ansatte vil delta på det som vi nå skal gjennomføre med hensyn til et inkluderende arbeidsliv og de prosesser som er der i forhold til egenmelding osv. Kan statsråden svare meg på om Forsvaret blir med på denne inkluderende arbeidslivoperasjonen?

Statsråd Kristin Krohn Devold: Det kan jeg ikke svare på på stående fot, men det jeg kan si, er at vi nå har sagt at helse, miljø og sikkerhet, herunder arbeidsmiljøspørsmål relatert til omstilling og sykefravær, skal være et ansvar tillagt ledelsen på alle nivåer i Forsvaret. Vi har også sagt at de lokale arbeidsmiljøutvalg med deltakelse

fra arbeidsgiver og ansatte skal ha som oppdrag å bistå med at lovens forutsetninger om et fullt forsvarlig arbeidsmiljø ivaretas. På sentralt nivå har Forsvarets hovedarbeidsmiljøutvalg omstillingen i fokus, og utvalget har bl.a. vedtatt at Forsvaret skal fremstå som en foregangsbedrift når det gjelder helse, miljø og sikkerhet i omstillingsprosessen. Det burde også gi føringer på hvordan Forsvaret opptre i det spørsmålet som representanten reiste.

S p ø r s m å l 1 7

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg har følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 45 for 2000-2001 Omleggingen av Forsvaret i perioden 2002-2005 ble det vedtatt at 9 kystfort og 6 undervannsanlegg skulle legges i møllpose/langtidslagres for mobiliseringsforsvaret.

Hvordan tolker statsråden begrepet møllpose/langtidslagring med hensyn til ivaretagelse av de 15 anleggene, herunder også vedlikeholdskompetansen?»

Statsråd Kristin Krohn Devold: Gjennom behandlingen av St.prp. nr. 45 for 2000-2001 vedtok Stortinget at ni artillerifort og seks undervannsanlegg skal «legges i møllpose», eller langtidslagres.

I Innst. S. nr. 342 for 2000-2001 anførte forsvarskomiteen følgende:

«Komiteen forutsetter at dagens stasjonære kystartilleri videreføres foreløpig til 2010, basert på langtidslagring i «møllpose» for mobiliseringsforsvaret. Dette omfatter 6 stk. 75 mm artillerifort, 3 stk. 120 mm artillerifort, 3 kontrollerbare minefelt og 3 torpedobatterier. Styrkeproduksjonen opphører.»

Forsvarsdepartementet har ledet en arbeidsgruppe for å utrede praktiske løsninger for langtidslagring, i tråd med Stortingets vedtak. Basert på anbefalingene fra arbeidsgruppen har jeg bedt Forsvarets militære organisasjon og Forsvarsbygg om å iverksette langtidslagring av stasjonære kystartillerianlegg ut fra to hovedkrav. For det første skal det være mulig å regenerere anleggenes hovedvåpen, og for det andre skal det være mulig å regenerere Sjøforsvarets kompetanse ved behov. Hovedvåpene skal lagres uten varig forringelse fram til 2010, og det skal føres tilsyn med disse. Personell av alle kategorier med kompetanse på hovedvåpene skal kunne identifiseres og innkalles ved behov. Dette innebærer at avdelingene ikke lenger vil representere ordinære mobiliseringsavdelinger, og at all styrkeproduksjon skal opphøre straks.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er helt riktig, som statsråden har referert og som står i innstillingen. Jeg synes derfor det er interessant å se den måten Forsvarsdepartementet nå tolker Stortingets vedtak på, for her står det at man skal ha et mobiliseringsforsvar.

Og da har jeg lyst til å stille statsråden et spørsmål om hvor lang tid man aksepterer for at anleggene kan settes i operativ drift fra den statusen de har nå med «møllpose» og langtidslagerstatus.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Det vil antakeligvis variere over tid hvor lang tid det tar å innkalle det personellet som har kompetanse til å betjene det aktuelle fortet – hvis det var det spørsmålet dreide seg om. Det er mulig jeg har misforstått – da kan vi rette opp i det.

Men for alle praktiske formål må det, slik arbeidsgruppen nå har tolket det og bedt Forsvarets militære organisasjon og Forsvarsbygg iverksette tiltak basert på det, være opp til forsvarssjefen å vurdere hvor stort behov han har for personell når det gjelder oppsyn med anleggene og herunder også den tid det skal ta i praksis å innkalle det relevante personell som skal betjene disse fortene.

Øyvind Korsberg (FrP): Spørsmålet mitt gikk ikke egentlig på personell. Det gikk mer på den tekniske biten, og da tenker jeg også på vedlikeholdskompetanse. For det Stortinget har sagt, er at det her er snakk om et mobiliseringsforsvar. Jeg er gjort kjent med at innenfor Forsvaret arbeider man nå med å utfase en del av disse anleggene som det her er snakk om, når det gjelder mobilisering.

Jeg kan gjenta spørsmålet til forsvarsministeren: Hvor lang tid er akseptabel når det gjelder å få satt disse anleggene i drift fra den statusen de har i dag, til å være operative?

Statsråd Kristin Krohn Devold: Det har jeg ikke noen konkret tidsangivelse på. Det som har vært Forsvarsdepartementets oppdrag til Forsvarets ledelse, har vært å stille oss i stand til å kunne regenerere anleggenes hovedvåpen og at det skal være mulig å regenerere Sjøforsva-

rets kompetanse ved behov, og at dette skal være mulig fram til år 2010.

Når det gjelder det helt konkrete spørsmålet om hvor lang tid det vil ta å mobilisere anleggene, har jeg ikke et svar på det på stående fot. Men det kan jeg kan bringe videre til forsvarssjefen, for å kunne komme med en ytterligere konkretisering ved en senere anledning.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

1. (124) Forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Andersen, Øyvind Korsberg, Per Roar Bredvold og Per Sandberg om at skogeiendommer der det har oppstått høy konfliktgrad mellom grunneiere og vernemyndigheter tas ut av planen for opptrapping av barskogvernet (Dokument nr. 8:32 (2001-2002))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
2. (125) Målbruk i offentlig teneste (St.meld. nr. 9 (2001-2002))
Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
3. (126) Endring i Stortingets vedtak av 28. november 2001 om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2002 (St.prp. nr. 34 (2001-2002))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
4. (127) Forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Andersen og Per Sandberg om at bestemmelsene om nattarbeid i lov om arbeidervern og arbeidsmiljø mv. endres for å oppnå økt fleksibilitet (Dokument nr. 8:33 (2001-2002))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
5. (128) Gjennomføring av råfiskloven og fiskeeksportloven i 1999 og 2000 (St.meld. nr. 8 (2001-2002))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Møtet hevet kl. 13.
